

L'UcmaJOR

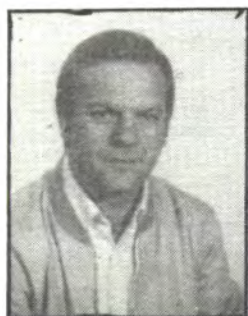
Núm. 51 - Novembre 85

de pinte en ample

Preu: 80 Ptes.

LES CASES D'ES MAS DEU, UN EXEMPLE DE CONSERVACIO

**EL REGIDOR GUILLEM BARCELO
EXPLICA LA SEVA POSTURA
DINS EL CONSISTORI**

**L'ACTUALITAT DE FORAVILA CADA MES A LES NOSTRES
PAGINES**

SUPER DERESA

Avd. Cavaller Ramon Santmartí

(cantonada C. Sant Francesc)

EDIFICI DERESA - Tel. 66 01 78 - LLUCMAJOR

**A MES DE TOTS ELS ARTICLES DE COMESTIBLES,
DROGUERIA I PERFUMERIA**

ARA

**GRAN ASSORTIT DE JUGUETES, OLLES, CACEROLES,
PLASTICS I UTENSILIS DE CUINA**

A PARTIR DEL 16 DE NOVEMBRE

**GRANS OFERTES
ANIVERSARI**

**SUPER DERESA - El Supermercat de Lluçmajor per a tota
Mallorca**

Revista mensual
Depòsit Legal PM 350-1981
Any III

EDITA:
Obra Cultural Balear de
Lluçmajor

INFORMACIÓ I
PUBLICITAT:
Carrer Esperança, 2
(Lluçmajor)

DIRIGEIXEN:
Catalina Font i
Maties Garcies

COL.LABOREN:
Joana Artigues
Francisca Barceló
Ignasi Barceló
Miquel Barceló
Jordi Bayona
Miquel Bezares
Francisca C. Cabot
Francisca Capellà
Miquel Cardell
Joan Clar
Bartomeu Font
Antoni Garau
Catalina Garau.
Colomà Julià
Antoni Llompert
Miquel Mascaró
Miquel Monserrat
Maties Mut
Miquel Mut
Guillem Oliver
Jaume Oliver
Margarida Palou
Sebastià Rubí
Miquel Sbert
Tomeu Sbert
Catalina Serra
Joan Socias
Arnau Tomàs
Pere F. Torrents
Francesc Verdera

SECCIÓ ESPORTIVA:
Coordinador:
Joan Quintana

Col.laboren:
Joan B. Garau
Jaume Manresa
Bernat Vadell

FOTOGRAFIES:
M. Clar
Fermín
C. Julià
Mut Fotos
Antoni Monserrat
Antoni Oliver

IMPRIMEIX:
Edicions Manacor S.A.
Ronda del Puerto, 60

El pensament de la
Revista s'expressa només a
través de l'Editorial

La normalització lingüística

La Llei de Normalització Lingüística és un dels temes pendents més rellevants del desenvolupament legislatiu de l'Estatut d'Autonomia. Gairebé diàriament els mitjans de comunicació en fan referència, si més no, al·ludint els entrebancs múltiples que el seu desitjat naixement presenta.

El nostre propòsit no és ara tractar "com" voldríem que fos aquesta llei, l'objectiu de la qual hauria d'ésser retornar a la llengua catalana la situació que li correspon com a única llengua pròpia del nostre territori. Les consideracions i propostes d'aquesta índole ja s'han fet des de diferents àmbits i, sobretot, des de l'Obra Cultural Balear, que el maig de 1985 publicà un fullet on es ressenyaven unes reflexions i suggeriments que subscriu totalment.

A l'esmentat document, entre altres observacions, s'exposava com el tractament que la futura Llei hauria de donar als dos idiomes oficials de les Balears hauria d'ésser diferent: afavoridor prioritàriament del desenvolupament de la llengua catalana front a l'altra llengua, i això perquè el català es troba, de fet, en una clara situació de debilitat, d'indefensió i de postergació (per raons històriques, de presència en mitjans de comunicació, en l'ensenyament, per actituds socials de passivitat, d'inhibició dels poders públics, etc. etc.). Es a dir, que l'equilibri desitjable entre les dues llengües no s'aconseguiria mai sense un reforçament del català amb mesures correctores de la posició d'endarreriment en què es troba en relació al castellà. La publicació es referia també a la necessitat de crear un medi social i cultural favorable al desenvolupament de la llengua que es pretén normalitzar i, això només és possible basant la política lingüística en el principi de territorialitat, afegint: "D'aquest se'n deriven deures lingüístics per a tots els ciutadans, uns deures que ajudarien a atorgar a la llengua un status de prestigi i d'utilitat".

Es aquest sentit del deure que volem remarcar des de la nostra publicació, cal que tots deixem de banda l'apatia envers de la nostra llengua i ultrapassem les mesures superestructurals aportant des d'ara el nostre gra d'arena des de la pròpia individualitat (emprant el català oralment i per escrit sense falsos prejudicis, participant en activitats culturals d'estimulació de la nostra llengua, per exemple en cursos com els organitzats per l'O.C.B. i l'Ajuntament, etc.) i des dels grups socio-culturals a què pertanyem (associacions de pares, de veïns, esportives, d'esplai, de tercera edat, clubs de joves, publicacions, etc.) donant suport a iniciatives que en aquest sentit s'organitzin, proposant i exigint que en les comunicacions, en els actes i publicacions el català sia prioritari. En definitiva, ajudant amb la nostra actuació individual i col·lectiva a la creació de situacions de fet que provoquin que la legislació, quan s'apliqui, trobi el terreny assaonat per a un reviscolament integral de la nostra principal senya d'identitat.

Notícies Locals

CURSOS DE CATALA PER A ADULTS.

Amb el patrocini del Govern Balear, Conselleria d'Educació i Cultura i l'Ajuntament de Lluçmajor s'han organitzat uns cursos de Català per a Adults, a Lluçmajor i a S'Arenal. Començaren dia 28 d'Octubre i es fan dues classes d'hora i mitja setmanals, el dilluns i dimecres de 9 a 10,30 a Lluçmajor i els di-

martes i dijous de 8 a 9,30 a s'Arenal, a les Escoles Públiques de cada lloc.

Els cursos són gratuïts, l'Obra Cultural Balear ofereix la metodologia i l'oportunitat d'obtenir un certificat d'aptitud pagant una quota de 1.000 pts. D'aquesta manera els cursos d'aquí no queden aïllats sinó que van coordinats amb els que es fan a Palma i a d'altres pobles de Mallorca. Es una passa més cap a la Norma-

lització Lingüística.

La matrícula ha estat un èxit, hi ha més de 50 persones apuntades. Esperem que aquesta iniciativa tenguí continuïtat.

L'EQUIP D'ASSESSORAMENT EDUCATIU ENTRA EN FUNCIO.

L'Ajuntament de Lluçmajor ha creat un nou servei, per tota la població escolar del municipi, Es un "Equip d'Assessorament Educatiu". Format per una psicòloga (Maribel Pascual) i una pedagoga

(Bel Ferrer).

La tasca que se pre-tén dur a terme és àmplia i ambiciosa, les activitats més significatives, i a títol d'exemple són:

-Diagnòstic i orientació de tractament a tots els nins d'EGB que presentin certes dificultats.

-Diagnòstic maduratiu de tots els nins amb edat preescolar (0 a 6 anys)

-Ajut i orientació per als mestres.

-Ajut i orientació per als pares.

-Seminaris informatius sobre temes d'educació en general.

-Col.laboració amb el pediatra per encaminar problemes infantils des del naixement.

-Col.laboració amb altres organismes que puguin necessitar de la nostra informació.

Aquest servei es troba a l'abast de tothom, individus i col.lectius.

Podeu trobar el seu despatx en el carrer Constitució (sala petita), i el telèfon és el mateix que el de l'Ajuntament 66 00 50.

I CERTAMEN DE FOTOGRAFIA POBLE ESPANYOL.

El Poble Espanyol, amb el patrocini de SA NOSTRA ha organitzat un concurs de Fotografia Artística on hi podran participar tots els residents a les Illes. El tema és completament lliure i cada autor pot presentar un màxim de 3 obres, en color o en blanc i negre, del tany 24 per 30 cmts., muntades en cartolina i amb un lema.

Les fotografies s'enviaran al Poble Espanyol, C. Capità Mesquida, 39, i en un sobre adjunt s'ha de posar el nom complet, adreça i telèfon de l'autor.

La data d'admissió s'acabarà el 2 de desembre i del 9 al 16 les fotografies estaran exposades al Palau de Congressos del Poble Espanyol. Les obres no premiades podran retirar-se a partir de 15 de gener del 86.

Es concediran 3 premis de 60.000; 30.000 i 20.000 pts. i trofeus.

**FINS EL 30 DE NOVEMBRE LI OFERIM
EL SEAT RONDA, 0% D'INTERESOS,
AMB UN 30% D'ENTRADA**

S'INFORMI

Rubí Automóviles Lluçmajor, S.A.

Cra. s'Arenal, s/n - Tel. 66 02 34 - LLUCMAJOR

C/. Terral, 4 - S'ARENAL

CONCERT DE MUSICA MEDIJEVAL PER LA QUARTA SCIENCIA.

Complint el programa d'activitats culturals de la biblioteca de la Caixa de Pensions, dia 20 de novembre a les 20,30 "La Quarta Sciència és música" ens oferirà un concert de Música Medieval, amb un intent d'aproximar-se a aquesta música tant en l'aspecte vocal com en l'instrumental, ja que utilitza instruments propis del Renaixement: flautes, cromorns, viola de gamba, llaüt isabelí...

El concert inclou música medieval i renaixentista i es realitzarà a la biblioteca amb entrada lliure.

Aquestes activitats culturals començaren el passat octubre amb un "Taller de teresetes" per Joaquina i Rosa Faidella, on 30 nins de 8 i 9 anys construïren teresetes de guant a base de cartó i després assistiren juntament amb tots els nins de la Casa Cuna i de la Guarderia Municipal a la representació de "Una princesa de debò, de debò" pel grup de teresetes "Els Tres Tranquils" de les germanes Faidella.

Els dies 6, 13 i 16 de desembre s'efectuarà un "Taller de Figures de fang". Aquest taller té com a finalitat la realització d'un betlem amb figures d'animals i persones de fang.

Casa de la vila

La darrera reunió de la Comissió de Govern de l'Ajuntament de Lluçmajor va acordar els assumptes següents:

DESPATXOS OFICIALS.

-Escrit de la Prefectura Provincial de Trànsit que comunica la impossibilitat d'atendre aquest any la sol·licitud d'estudi sobre l'ordenació de la circulació urbana d'aquesta ciutat i a s'Arenal, pel que es tractarà d'incloure aquest estudi de l'any 1986.

-Concessió de les preses d'aigua provisionals amb comptador a "Immobilària 21 Abril, S.A." per a la urbanització de Sa Torre.

-Concessió pel Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació d'una subvenció a fons perdut, de 5.116.607 pts. l'equivalent al 20 per cent de la inversió total prevista per les obres reforma de l'Es-corxadador Municipal.

PERMISOS D'OBRES.

Se'n concediren 49, amb una recaptació prevista per les taxes corresponents de 940.977 pts. en total.

S'acordà d'anular 7 expedients per infraccions urbanístiques.

OBRES K-61.

Aprovació de la certificació d'aquestes obres, per la quantitat de 1.306.504 pts. i donar als contractistes el percentatge a càrrec de l'Ajuntament, enviant certificació al Govern Balear, per tractar-se d'una obra amb certificació compartida.

LIQUIDACIO DEL SERVEI D'AIGUA.

S'aprovà la liquidació presentada per "Sogedur, S.A." corresponent al segon trimestre de 1985 sobre el servei d'aigua i clavegueram, de Lluçmajor, s'Arenal i zona costera.

A. Tomàs.

Ha mort Gabriel Ramon Julià

El passat 19 d'octubre després de sofrir una greu malaltia que el va fer jeure més de dos mesos en una clínica de Palma, morí Gabriel Ramon Julià. Una trombosi cerebral havia motivat aquesta urgent hospitalització, sense que pogués superar l'estat crític. El dia 20, a la parròquia de Sant Miquel, es va celebrar el funeral i les excèquies.

Gabriel Ramon havia treballat com a mestre al Col·legi Públic de Lluçmajor des del 1941 fins que es va jubilar. En el mes de febrer de 1971 va arribar a l'alcaldia de Lluçmajor, càrrec que va ocupar durant dos manaments, és a dir, vuit anys.

Essent batle, fou ele-

git diputat provincial durant la presència de Fulgenci Coll de San Simon, i, més tard, amb Gabriel Sampol Homar com a president de l'extinta Diputació Provincial. Gabriel Ramon va ocupar, entre d'altres càrrecs, el de responsable de la comissió de Cultura a l'organisme provincial.

Sota la firma de "GARRA" va realitzar, durant quaranta-cinc anys, la tasca de corresponal del diari "Balears" a Lluçmajor, labor informativa que també va compaginar amb la publicació local "Sa Veu de Lluçmajor".

Que descansi en pau i que els familiars rebin el nostre més sentit condol.

Foto: Clar.

"la Caixa"

CAIXA
DE
PENSIONS

Congrés de cardiologia a S'Arenal

Tomeu Sbert

De caràcter internacional i amb assistència d'uns tres-cents congressistes, i entorn d'un centenar d'observadors, ha tingut lloc a l'Auditori de l'Agrupació d'Hotelers, al carrer Marbella, un Congrés de Cardiologia que ha resultat molt interessant dins el món de la medicina.

Els dos dies que durà el Congrés es varen poder treure conclusions molt bones i tothom va tornar als seus països ben satisfets pel profit que havien tret en l'aprenentatge de cardiologia i de les atencions tengudes cap a ells a Mallorca.

ELECCIONS AL CLUB NAUTIC

Una vegada que s'han aprovat els nous estatuts del Club Nàutic de S'Arenal, s'hauran de celebrar noves eleccions per a la presidència, una presidència que és ocupada per J. Miquel Catany des de

fa bastants d'anys. Ha resultat que amb tot això de la problemàtica de passar a pertànyer al Govern Balear, els estatuts del CNA estaven desfasats. El dia 6 es va celebrar la nova assemblea general. Què succeirà després? Hi haurà més candidats a la presidència que l'actual president? Un president que es pot considerar dimitit, a causa d'això dels estatuts i a la convocatòria de noves eleccions presidencials. ¿Tornarà en Josep Maria Simó Berga a presentar-se per a la presidència? La resposta, el proper mes de novembre.

FESTES

Durant dos dies i organitzades per la Comunitat Autònoma, amb la Coordinació de l'Associació de veïnats, hi ha hagut festes a S'Arenal. Els actes consistiren en una matinal d'animació infantil a la plaça major (mercat), passacarrers, actuació del

"Grup Zero" i de "Gomes i Gomis", concurs de cuina mallorquina a la Plaça Andreu Canals, jocs populars, actuació del grup "Música Nostra", brillant acte musical a l'Església amb la Coral de Porreres, concursos i jocs juvenils, i tots aquests actes congregaren molt de públic.

TRIOMF DE XISCO BONNIN

El pilot automobilista llucmajorer, acaba d'aconseguir un notable triomf en terres peninsulars. Xico Bonnín, al mateix temps president d'"Escuderia Racing-Andro'S" ha guanyat el campionat d'Espanya de ral·lies, divisió segona. Ha comptat amb la col·laboració especial de l'Associació d'Hotelers de la Platja de Palma (Palma i Llucmajor), del Rt. Ca'n Torrat, i Tallers Marina de Llucmajor. Enhorabona i que continuïn els èxits.

PROBLEMES A LA GUARDERIA

Deplorable i trist ha estat el caire que s'ha donat a l'assumpte de mitja dotzena de nins i nines que, empadronats a Llucmajor, havien estat matriculats a la guarderia infantil a S'Arenal (part de Ciutat), a causa que els pares ho tenien millor així per poder treballar a l'hosteleria.

A indicacions de la regidora responsable de guarderies, Betlem Aguiló, suposam que ben ajudada pel batle R. Aguiló i el seu partit polític, procediren amb policies i tot a treure defora de la guarderia els nins implicats.

Per això, i vistes les necessitats que té la part de S'Arenal de Llucmajor de manca d'una guarderia municipal, sembla que es pensa posar-ne una en funcionament. Per ara, els nins en qüestió van a la guarderia de caràcter particular, "Petitó".

Un record per a Gabriel Ramon Julià

A S'Arenal es recordà amb gran simpatia Gabriel Ramon Julià, per haver estat una de les persones que des de diferents postures i càrrecs, va demostrar la seva estimació per aquesta copulosa zona turística.

"El Batle Ramon", com se'l coneix després de vuit anys d'ocupar el càrrec de batle, era un home de gran dinamisme i entrega total a la seva labor. Les tasques de primera autoritat municipal del terme de Llucmajor, serà sempre recordat i estimat

per moltes millores i atencions que al llarg del seu manament va tenir cap a S'Arenal i urbanitzacions.

La llista d'obres fetes i inaugurades al llarg d'aquest vuit anys és llarga i anomenar-les totes faria molt llarga aquesta nota, una informació que només vol recollir les veus, avui silenciosament sonores, dels veïns arenalers. S'Arenal està en deute amb el "Batle Ramon".

Descansi en pau l'amic, el mestre, el batle

i l'entranyable company en les labors informatives, feina que agradablement

també va fer, per espai de més de quaranta anys.

Tomeu Sbert

Els antics regidors, companys de Gabriel Ramon el dugueren des de ca seva a l'Església. La Banda Municipal de Música l'acompanya lo mateix que l'actual Consistori encapçalat per Joan Puigserver. El batle Zanoguera era fora de Mallorca (Foto Mut).

La Palmera

es fasser

Historiador Terrasa. 37
Teléfono 66 04 69
LLUCHMAYOR - Mallorca

Nova publicació del Lluçmajorer, Dr. Josep Tomàs i Montserrat:

Història del col·legi de Metges de Balears

Jaume Oliver

Dia 24 d'octubre passat se celebrà l'acte de presentació del llibre del Dr. Josep Tomàs i Montserrat: "Medicina y Sociedad. El Colegio de Médicos de Baleares. 1882-1982" en els locals del Col·legi Oficial de Metges, a Palma, i en el context de la solemne commemoració del seu centenari i de la inauguració de les obres just ara acabades.

Dirigí la paraula als nombrosos assistents, entre altres autoritats mèdiques, Mn. Baltasar Coll i Tomàs, un altre llucmajorer prou conegut de tots, destacant les característiques de l'autor i de l'obra. Entre les publicacions anteriors del Dr. Tomàs, cal recordar "Medicina y Médicos. Mallorca. Siglo XIX" (1976) y el pregó de les fires de Lluçmajor de l'any 1981 que tractà sobre el grip de l'any 1918.

El llibre, publicat aquest mateix any amb modern disseny, és obert pel pròleg del Dr. Francesc Bujosa Homar, professor d'Història de la Medicina de la Facultat de Saragossa, i integrat pels següents capítols.

-Antecedentes

-El Colegio Médico-Farmacéutico de Palma (1882-1895)

-El Colegio Médico-Farmacéutico de Mallorca (1895-1918)

-El Colegio Médico Provincial Obligatorio (1918-1936)

-El Sindicato Gremial de Médicos de Baleares (1936-1937)

-El Colegio de Médicos (1937-1945)

-El Colegio Oficial de Médicos de Baleares (1945-1982)

-Apéndices

L'autor, el Dr. Tomàs i Montserrat, després d'uns anys d'intens treball de documentació, que a cada

pàgina del llibre queda ben palesa, ha aconseguit oferir als lectors un fil històric clar, al mateix temps que una abundància extraordinària de dades i una referència als esdeveniments més significatius de la nostra història. D'altra banda, demostra que la història del Col·legi de Metges està

íntimament connectada amb els descobriments científics mundials i reflecteix i explica l'evolució de la nostra societat. Sens dubte la pràctica professional de la medicina constitueix una de les tasques més lligades a la problemàtica social i humana, enteses de forma global i interrelacionada a

molts de nivells.

Enhorabona a l'autor per aquesta obra que, sens dubte, serà de consulta obligada en el futur, i no sols en l'àmbit de la Història de la Medicina sinó de les Ciències Socials en general.

AUTO-ELECTRIC Barcelonà

Ronda de Ponent, s/n. - Pedro A. Mataró, 55

Teléfono 66 01 70

LLUCMAJOR (Mallorca)

Venta y asistencia técnica de los productos:

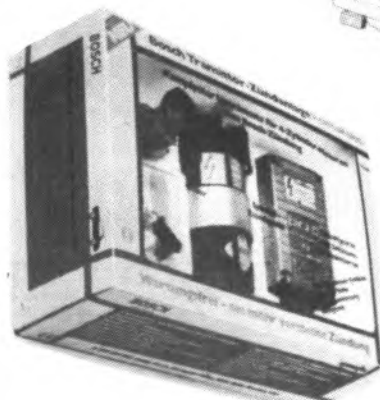
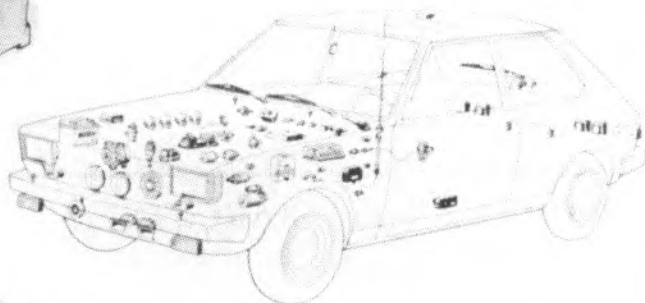
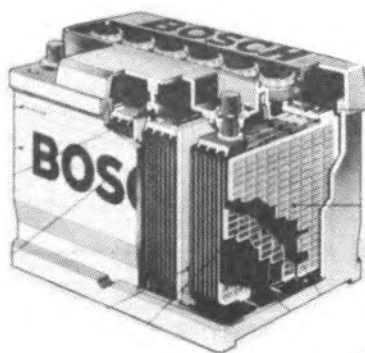
BOSCH
Automóvil

BOSCH
Herramientas

BLAUPUNKT

Calentadores
JUNKERS

SERVEI OFICIAL BOSCH ELECTRICITAT I ELECTRONICA DE L'AUTOMOBIL

Guillem Barceló, nou regidor de l'Ajuntament

Com és costum de la nostra revista, hem volgut entrevistar el nou regidor de l'Ajuntament, com hem fet cada vegada que n'ha entrat un de nou, per demanar-li l'opinió sobre la política local, i, al mateix temps, presentar-lo al poble.

El Sr. Guillem Barceló és un llucmajorer conegut per tothom, el qual es va incorporar a les files d'UM a les passades eleccions, perquè tenia inquietuds polítiques i ganes de treballar en favor del poble.

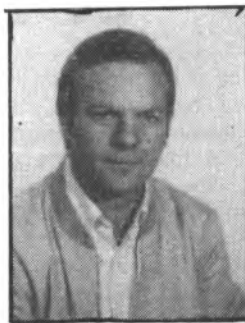
Aquesta actitud el va fer pertànyer a una llista amb el número 10, i, encara que aquest era un lloc llunyà de les possibilitats per sortir regidor, hi va formar part per tal de donar suport a un grup i a una opció municipal amb la qual creia.

-Sr. G. Barceló, a les passades eleccions vos vàreu presentar formant part de la llista d'UM local. Quins foren els motius que feren que vos decidíreu per aquest grup polític?

-Jo creia llavors, i encara crec, que les idees que m'explicaren eren molt semblants a les meves; que valia la pena lluitar per això.

-Després que el partit pel qual vos vàreu presentar ha sofert una sèrie de contratemps de tots coneguts, heu estat nomenat regidor. Quina són els motius que han fet que vos hàgeu declarat independent en lloc de pertanyent a UM?

-He vist l'actuació dels que han estat en el poder i no m'ha agradat com han

fet les coses, no han volgut atendre més que les seves pròpies raons, només t'han cercat quan t'han necessitat i no vull defensar d'altres interessos que no siguin per al bé del poble.

-Al Ple ordinari del passat mes d'octubre es va constituir un grup mixt, el qual, al menys aparentment, era encapçalat pel Sr. Martí. Formau vós part d'aquest grup?

-Aquest grup mixt no és en capçalat ni pel Sr. Martí ni per cap altre, és un grup independent i està fet per tal de desemmascarar-nos dels partits que no han realitzat, segons la meva opinió, el que prometeren.

-Quines són les perspectives polítiques del grup?

-Les de treballar més pel poble i menys polític

ques de partit.

-Pensau votar conjuntament amb el PSEO o pensau anar per lliure?

-Ara, pens anar per lliure i votar a favor dels que cregui que tenen la raó en cada cosa per separat.

-Si el batle dimitís, qui creis que ocuparia el seu càrrec?

-Això no ho puc contestar perquè escapa a la meva capacitat de decisió. Pensau que som nou i encara em manca informació i elements de judici.

-Si el batle continua al front de l'Ajuntament, Com creis que aniran les coses per la Casa de la Vila?

-Jo no crec que el batle dimitiesqui, crec, a més a més, que és bona la seva continuïtat perquè falta poc temps per acabar el mandat de l'actual Consistori. Ara bé, em sembla que ha de rectificar la seva política i no potenciar ningú en concret, repartir més el poder i per a ell mateix, allò que li pertoca. Manar amb autoritat i, si ho fa així, les coses aniran bé. Crec que és prou intel·ligent per veure això i ho farà encara que no sigui més que per amor al poble.

I. Barceló.

TALLER MECANICO
ANTONIO ROSSELLO
Navarra, 4 - 6 - Tel. 660928 - LLUCHMAJOR

SERVICIO DE PINCHAZOS
Y NEUMATICOS

CARNISSERIA XARCUTERIA

ZANOQUERA

GARCIAS

Plaza España, 62 · Teléfono 66 13 02
LLUCMAJOR (Mallorca)

SOM LA RADIO QUE MES S'ESCOLTA

Una ràdio en la qual tu tens veu. I vot. Que informa i entretén. Aquesta és la ràdio que t'ajuda a sentir a RADIO POPULAR. Una Ràdio amb els micròfons oberts per tu les 24 hores del dia. Una ràdio amb més de 700 professionals fent programes per a tu. Programes realment populars. Programes per escoltar i parlar. RADIO POPULAR.

O.M. 1.224 KHz
F.M. 97'5 MHz.

RADIO POPULAR

LA RADIO ENCESA

Muntatge cedit per la Diputació de Barcelona

El bosc és vida

La Societat Balear d'Educació Ambiental S.B.E.A., amb la col.laboració de l'Obra Cultural i de l'Ajuntament de Llucmajor va dur a la nostra Ciutat, la setmana del 7 al 14 d'Octubre, coincidint amb les Fires, l'exposició de la Diputació de Barcelona titulada "El bosc és vida". Consisteix en un muntatge a base de panells i un vídeo sobre els valors del bosc, el seu funcionament com ecosistema i els problemes que presenta la seva destrucció.

Al llarg de la setmana l'exposició fou visitada per un gran nombre d'estudiants; concretament se'n comptabilitzaren 983 procedents de l'I.N.B. Ma. Antònis Salvà, I.F.P. "Pere de Son Gall, Col.legi de Sant Bonaventura, Col.legi Ntra. Sra. de Gràcia, Col.legi Públic de Llucmajor, Institut de Felanitx, Col.legi La Porciúncula... S'ha de destacar l'interés que manifestaren tant els alumnes com els professors cap a aquest nou tipus d'experiència educativa.

La intenció de l'exposició era divulgar el gran paper que juga el bosc en l'equilibri de la biofera.

Imaginau-vos, per uns moments, un paisatge sense bosc, immediatament queda sotmès als efectes de la desertització, de les inundacions, de la falta de fusta, etc.

Un paisatge amb bosc està protegit de tots aquests

fenòmens que l'ataquen irreversiblement.

L'home necessita del bosc. Només el convenciment d'aquesta profunda realitat pot frenar la deforestació.

El bosc ens protegeix i contribueix de manera essencial a l'equilibri general de la biosfera per les següents causes:

- Evita l'erosió del sòl.
- Regula la humitat.
- Impedeix les inundacions catastròfiques.
- Protegeix els camps dels efectes dels vents.
- Regula la circulació general de les aigües.
- Produeix oxígen.
- Millora el clima urbà.
- Filtra l'aire contaminat

-Fixa la pols.

-Disminueix el renou.

Els valors del bosc queden potenciats quan aquest es troba prop d'un àrea urbana amb molta densitat de població; la seva funció com a lloc d'espargiment, de reserva d'aigua i d'oxígen, es fa, encara, més important.

Actualment l'existència del bosc es veu greument amenaçada per tot arreu. En els darrers anys, a causa de l'acció dels focs, de la realització d'obres públiques, urbanitzacions, construccions il·legals, tals incontrolades, etc. la superfície forestal ha disminuït considerablement.

Per aturar l'irreversible

camí cap a la desertització és necessari dur endavant una política forestal que es proposi frenar la disminució progressiva de l'àrea forestal i recuperar extenses àrees cremades o abandonades.

Les primeres mesures a prendre serien les següents:

- Prohibir la urbanització d'àrees forestals.
- Compensar la superfície forestal destruïda per les obres públiques.
- Limitar les tals.
- Elaborar plans de prevenció a fi de lluitar eficaçment contra els incendis forestals.

Catalina Garau.

Destilerias Reunidas
S.A.

**FABRICA DE LICORES Y ALMACEN DE LICORES,
WHISKY, VINOS Y CHAMPAÑAS**

**C/. S. Francisco, s/n - Tel. 66 01 78 - LLUCMAJOR (Mallorca)
EDIFICIO DERESA**

SUCA MULLA

Obrim aquí una nova pàgina dins la nostra revista dedicada sobretot a l'actualitat pagesa i als problemes que l'envolten. Donam les gràcies a tots els pagesos i mercaders que ens ajuden a dur a terme aquesta nova secció. Amb això volem donar suport als pagesos i animar-los a seguir no cap a un suïcidi sinó cap a l'esperança de temps millors.

***

Començam oferint-vos l'evolució dels preus de la garrova i de l'ametla:

La garrova va començar a 50 ptes. el quilo i pujà fins a 70 ptes. i ara ha baixat a 60 i 65 ptes. el quilo.

Enguany ha estat un any excepcional pel preu de la garrova i les perspectives d'aquest preu són de mantenir-se igual o de baixar. S'ha de dir que l'anyada de la garrova no ha estat d'allò millor.

Les ametles varen

començar a 360 ptes. el quilo de bessó, i han arribat a 375-380 ptes. el quilo. Les perspectives són de mantenir-se els preus fins al gener i febrer, quan entraran nous preus. Enguany ha estat bona anyada en quantitat.

***

El preu de la ramadera és molt oscil·lant segons el pes i l'edat. Les porcelletes van de 240 a 300 ptes. el quilo. Les truges que es paguen entre les 80 i 90 ptes. el quilo.

Els xots estan entre les 330 i 360 ptes. el quilo.

Els bous d'escorxadors van entre 520 i 530 ptes. el quilo.

S'ha de recalcar que tots aquests preus són al viu.

***

L'opinió dels pagesos és queenguany hem partit bé, i que per seguir dins el bé hauria de tornar ploure. Va començar bé

per la nostra marina, basta dir que en tres dies va ploure noranta-set litres per metre quadrat, i que fins i tot va envestir el torrent de Cala Pi, cosa que feia denou anys que no s'havia vist. A pesar de tants de litres la saó és quasi mínima perquè la terra anava molt enrrera d'aigua, malgrat això ja s'han sembrat les pastures i la civada per segar.

Però no es pot sembrar per tot arreu, perquè per devers Son Cortera l'aigua no hi va arribar i per tant s'han quedat sense saó.

Ara veurem si els nostres pagesos s'animen un poc i, principalment, la marina reviscola enloc d'accentuar-se la seva decadència, perquè com podem observar moltes són les possessions que queden buides, com Marola, Betlem, Capocorb Nou, Cap Blanc... i també molts són els pagesos que duen dues o tres finques al mateix temps perquè el que treuen d'una sola no els basta per viure.

***

Com molts sabrem el mes passat es va llevar la veda de tot. A partir de l'Octubre podem caçar de tot, sempre i quan respectem les normes establertes per Secona; entre d'altres animals de caça podem agafar conills, tords, perdius, guàtleres... Però s'ha de tenir en compte que també hi ha uns certs animals que estan protegits com són falcons, llebres, puputs, àguiles, voltors, mostels, entre altres.

***

Amb el fred arriben els tords i són conversació forçada de totes les reunions de caçadors. Enguany pareix que arriben un poc retardats, com el fred, i per això "Sa Darrera Fira" que solia ser la

plena de la caçada, ha quedat bastant deslluïda i més d'un ha tornat amb el frare. Esperem que a partir d'ara n'arriben més, si és que en queden, perquè cada dia n'hi ha més pocs, i hi ha més "escopeters". I no només això, sinó que, abans sols no gosaven tirar per por de tudar un cartux i ara si els caçadors duen trenta cartutxos, trenta en tiren. Per això no ha quedat més remei que retallar els dies de caça.

Seguin amb la caça i després d'haver passat l'estiu, la malaltia que cada any aplega els conills comença a desaparèixer. La qual ha pegat fortenguany i amb dos a tres dies el conill estava llest. Ara ja hi torna haver-hi conills sans i bons per la marina.

***

Dies passats dos cans, un virat (blanc i negre) i un altre de roig, feren carn a Sa Marina. El vespre pegaren a Ca'n Botilles i mataren una ovella, prop de mitja nit, i l'endemà dematí botaren a Son Simó, una finca veïna, i mataren dues ovelles i dos xots, tot això fa sospitar que foren els dos mateixos cans.

Encara ara no han pogut eliminar aquestes dues alimanyes i cada pagès ha de vetlar per les seves ovelles sense que cap tipus de jurisdicció pugui ni faga res per agafar-los.

Tampoc l'amo de les ovelles mortes pot fer res, i només pot cobrar les pèrdues si agafa el ca viu, si el mata i el ca està assegurat encara ha de pagar el ca assasí i es queda sense cobrar les ovelles; així està la injusta situació. Mentre tant hi ha dos cans, fuits de qualsevol "xalet" o amollats —"perquè haviat tornat massa gros"— que van ferint encara més la nostra pagesia.

***

LLUCMAJOR
Taller BERTON

Carr. Campos s/n.
Tel. 66 08 92

METRO 1.300 HLE 3 y 5 portes

Motor: 1.275 c.c. 62CV
Velocitat màxima: 152
Km/h. Aceleració: 0-
100 en 14,4 (3 portes),
0-100 en 14,9 (5 portes)
Consum: 90 Kms, 4,5 l.
120 Kms: 6,1 l. Ciutat:
6,4 l. Volum maleta:
1.080 cms³.

Austin

Morris

Jaguar

Rover

Triumph

DEL COLOR DELS MEUS FANALS.

Ja sabem que la Policia de tràfic sap de memòria el Codi de Circulació i per lo tant vetla perquè tots els vehicles puguin circular bé. Perquè si no es circula bé o no "s'estaciona conforme" allà és ella que s'imposa per fer complir el que és el seu deure.

¿S'ha fitxat el responsable d'aquest Cos que hi ha cada dia un tràfic molt perillós en els quatre cantons de S'Arraval?. No solament pels vehicles sinó també pels

pobres vianants que es veuen obligats a fer equilibris per poder anar per damunt sa vorera, sobretot una que tothom ja sap hi ha trossos que si no hi ha bony hi ha forat i allà on és pla només té un pam d'ample.

Essent com és un nucli, encara que petit, de molt de trànsit, degut als establiments de comerç que hi ha al seu entorn i també per la carretera que ens parteix la popular Barriada de S'Arraval, és evident que si no es posa cura ens n'haurem de penedir tard o d'hora.

Es farà necessari un poc d'atenció per part del bon celador que li correspon aquesta tasca.

Hi ha un disc d'STOP al cap de cantó del carrer de Sa Punta. No és necessari al contrari que si pel carrer de Sa Font baixant de per Randa alguns conductors educats, que n'hi ha qualcun tanmateix!, ens donen la dreta, per passar primer, just a l'altura del ditzós "STOP" com que ells no ho saben i ningú els ha avisat pel camí que tenen preferència de pas, no es mouen per res; fent gala de saber-se el Codi, el que està aturat complint les normes, veient que la cosa va en serio i per llarg, no té més remei que "no fer cas" de l'històric STOP així es pot desemboscar la còrrua de cotxes que s'anaven apilant darrera el súbdit correcte, per excel·lència.

En canvi la cantonada que forma el carrer d'Orient i el carrer de Sa Font per amunt és on "hi ha el perill més ferm" Si es posava el ja dit disc d'STOP encara que fos devers la tenda de confeccions i ben enfront un altre disc que prohibís el pas pels que baixarien amb la benzina dins el cap, per la carretera que ve d'Algaida, podrien d'aquesta manera passar per davant el Encuentro Ciclista i trobar un "Ceda el Paso" que tampoc seria de més i així s'hauria arribat que aminorassin la velocitat i d'aquesta manera podrien voltar a les dues direccions en pausa i sobretot amb menys perill. D'aquesta manera s'estalviaria que els que pugen i els que baixen, passessin pel mateix tub.

¿Hi serem a temps aquesta vegada? Déu faci que sí. Moix escaldat...

Un conductor.

Muebles JAUME
 Convento, 109 - Tel. 66 03 50
 LLUCMAJOR (MALLORCA)

Sabates Can Gramet

VENDA DE MOSTRES PARELLS SOLTS

C/. Bisbe Taixaquet, 6 - Tel. 66 03 74
 LLUCMAJOR

REPORTATGES I DOCUMENTALS

VIDEO PROFESSIONAL

TOMEU COLL ORVAY
 C/ Sant Antoni, 39
 Lluçmajor

ELEFANT

Un lloc on la bona marxa no es deslliga del bon gust

Plaça Espanya

Tel. 66 15 17 LLUCMAJOR

¿Per què la nostra llengua és viva?

(Ensenyament i actituds lingüístiques familiars)

de **Jaume Oliver i Jaume**

El nostre col·laborador i professor de l'Escola de Magisteri, Jaume Oliver, és l'autor de l'opuscle de 29 pàgines que, amb el títol que encapçala aquesta ressenya, ha publicat la Conselleria d'Educació i Cultura de les Illes Balears, en el context de la seva Campanya per la normalització lingüística.

Es aquesta una aportació molt útil, no sols per la claredat del llenguatge emprat i per la concisió de les idees sinó també per les pautes d'un possible comportament lingüístic que suggereix. La gran tasca, encara sols encetada i mai no suficientment completada de la normalització lingüística a casa nostra ens compromet a tots. I aquesta és una idea repetida a cada pàgina. No es tracta, doncs, d'un problema teòric (encara que és necessari tenir les idees ben clares, i, en aquest sentit, l'aportació de Jaume Oliver pot ajudar de forma considerable), més aviat ens trobam davant un extensísim camp d'acció on tots

hi som necessaris.

La publicació de Jaume Oliver, que molt sovint es refereix al principi de territorialitat —és a dir, al fet que les llengües necessiten un espai propi on existir i amb el qual constitueixen un ecosistema cultural ben definit— al·ludeix també al concepte de llengua materna, arribant a unes conclusions concretes, tant a nivell escolar com a nivell extraescolar.

Efectivament i tenint ben present el subtítol "Ensenyament i actituds lingüístiques familiars", al llarg de la publicació es troba una ferma voluntat d'engrescar en la tasca de la normalització lingüística als àmbits privat i públic, familiar i col·lectiu, escolar i extraescolar, de la infància i de l'edat adulta... insistint molt en la normalització a les institucions educatives i als mitjans de comunicació social (premsa, ràdio, TV).

L'índex és el següent:

- 1.-Introducció
- 2.-Una mica d'història

3.-Llengua, cultura i territori

4.-Territori, llengua i dialecte

5.-La relació família-escola en l'aspecte lingüístic (diverses tipologies i comportaments)

6.-Aprentatge de la lectura i l'escriptura

7.-Classes de llengua catalana i classes en llengua catalana

8.-Què s'hauria de fer?

9.-Què s'hauria d'evitar?

10.-La llengua fora de l'escola

11.-Conclusió
Bibliografia introductòria

Institucions públiques relacionades amb la normalització lingüística

Creim oportuna la reproducció d'alguns paràgrafs dels apartats 8.- Què s'hauria de fer? i 9.- Què s'hauria d'evitar?

Què s'hauria de fer?

-Organitzar, de forma massiva, actes, trobades, reunions, exposicions, etc... arreu de les nostres illes, que puguin informar i procurar un debat sin-

cer sobre tota aquesta problemàtica.

-Organitzar cursos sistemàtics de llengua catalana, amb especial atenció a les varietats il·lenques.

-Organitzar cursos i activitats relacionats amb la nostra cultura: geografia, història, economia, ciències de la naturalesa, sociologia, folklore, arts plàstiques i musicals, etc...

-Participar en les iniciatives culturals, en el sentit més ampli de la paraula, relacionades amb la nostra cultura (excursionisme, festes populars, celebracions de tot tipus, etc...)

-Promoure publicacions, del tipus que calgui, referides a la problemàtica lingüística i cultural de les Illes Balears.

-Emprar de forma sistemàtica la llengua catalana, en forma oral i escrita

-Llegir tot allò que es pugui en llengua catalana: diaris, revistes, narracions, contes, novel·la, poesia, etc...

-Demostrar en tot moment i raonada a favor de la nostra llengua i cultura, sense rompre la comunicació i el diàleg amb els qui demostrin una actitud indecisa o hostil

Què s'hauria d'evitar?

-Discutir apassionadament sobre qüestions lingüístiques sense la necessària informació

-Barrejar indiscriminadament temes estrictament lingüístics amb temes polítics i socials d'índole diversa

-Parlar en castellà als seus fills, per part de les famílies catalanoparlants

-Tenir i demostrar, oralment i per escrit, actituds negatives o de menyspreu vers qualsevol llengua i vers els qui la parlen o l'escriuen (qualsevol varietat dialectal de la llengua catalana, el castellà, qualsevol llen-

**PEDRO
CANTALLOPS
LLADO**

PINTURAS AUTOMOVILES

Ronda Migjorn, 164 - Teléfono 66 08 89
LLUCHMAYOR (MALLORCA)

PER QUÈ LA NOSTRA LLENGUA ÉS VIVA?

(Ensenyament i actituds lingüístiques familiars)

CONSELLERIA D'EDUCACIÓ I CULTURA
DE LES ILLES BALEARS

CAMPANYA PER LA NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA A LES ILLES BALEARS

JAUME OLIVER I JAUME

Palma de Mallorca

1985

gua estrangera).

-Ignorar les tradicions i els costums culturals de l'arxipèlag balear, diferents segons es tracti de Palma, Part Forana, Menorca, Eivissa o Formentera.

-Volem imposar una determinada actitud o un determinat comportament lingüístic als altres, sense respectar i valorar de forma adequada els seus punts de vista.

-Oposar-se a les iniciatives que pretenguin augmentar la presència de la llengua catalana a les institucions educatives de les Illes Balears.

-Tenir un comportament lingüístic (i esperar-lo dels altres) que correspon-

gui al període anterior a l'aprovació de l'Estatut d'Autonomia, que declara igualment oficials la llengua catalana i la llengua castellana (per exemple, demanant que es parli en castellà a una reunió o acte públic).

-Fomentar en els fills una actitud negativa vers la llengua catalana o castellana.

-No llegir ni regalar obres literàries d'autors en llengua catalana, ni escoltar ni difondre discs o cassettes en aquesta llengua.

-Creure que sense una bona voluntat ben decidida i una col·laboració de tots és possible una bona convivència plurilingüística.

25
MILIONS

El 13 de desembre 25.000.000 de pts. premiaran l'Estalvi dels nostres clients.

Retiri les paperetes quan faci les imposicions (fins el 30 de Novembre)

L'ESTALVI LI POT FER UN REGAL.

CAIXA DE BALEARS "SA NOSTRA"

sa teulera

CENTRES - RAMS DE NUVIA

PLANTES - CORONES

Carrer Campos 80 - Tel. 66 01 76

Plaça Espanya, 45 - Tel. 66 13 59

EL SALO DE PERRUQUERIA
I BELLESA DE LES

**GERMANES
PUIGSERVER**

ELS OFEREIX EL SEU HORARI:

De dimarts a divendres
de 9 a 12 i de 15 a 19
i els dissabtes de 9 a 19

C/. Orient, 2 - Tel. 66 02 87

LLUCMAJOR

ESTAMPA.

El veieren passar molts horabaixes
d'aquell hivern de plom, el brollador
del final del passeig i encara els arbres
que vetilaven les flors amb espases de verd:

una humida quietud de fulles mortes
o el bes de l'aigua fragmentant l'espill
de llunes enverdides per la molsa.

Passejava pel banc gris dels coloms
trepitjant branques, pètals i despulls
de rams de flors marcits, despentinats,
amb el paper desfet. Com altra flor
arrossegava els peus. Es mesclava amb el verd,
les ombres i les soques, el passeig...
En el darrer cantó hi tenia l'estanc.
Deu passes més avall, l'antic quarter del Carme,
Un aire antic i groc pel temps
feia caure ciutats daurades de crepuscle.

TEMPS.

Mentre creixen els dies i es dilata
la cinta que ens separa de la riba,
cercam sovint una illa que deturi
el lent lliscar del bot sobre les aigües.
Només una alta música ens avisa
que aquest és l'únic mar que no té taques
de terra i verd. Se'ns amaren els ulls
de tant de blau. Un vent distret ens tanca
els camins del retorn. Fars amortits
i la sola certesa del darrer
port que ens abraça. Al capdavant
no recordarem res, perquè s'esfondra
a poc a poc la memòria i clou
la boira el nostre pas a tots els ulls.

SILENCIS.

Ara escolta el grinyol de la cadena
arrossegant-se a l'empedrat.
Es l'hora fosca de muntanyes lila
i arbres deficiats, d'ocells nocturns
cercant consell de branca en branca.

Mira, s'emplena
de randes de silenci la finestra,
cada paraula resta a frec de llavi.
Dorm el corc de la nit. Res no perturba
el clam adolorit de cada pedra.

**POETES JOVES DE MALLORCA:
MARGALIDA PONS.**

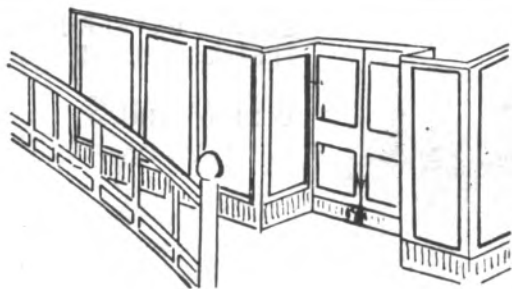
Si vos contàssim com, gràcies al Centre d'investigació i recerca d'innovacions tecnològiques de la Generalitat de Catalunya, un bitllet de tren, els frares de la Porciúncula, la revista "Lluc", i el senyor Gilet and Company, vàrem conèixer Na Margalida Pons, tanmateix no vos ho creuríeu.

No fa molt, a Lluc, la vàrem reveure, i li demanàrem que ens ajudàs a encetar en aquesta pàgina, una sèrie de col·laboracions de poetes joves de Mallorca (fugint un poc de l'acrític narcisisme en què havíem caigut en aquesta secció). Ells mateixos es presentaran i ens oferiran una petita mostra del que és la seva obra. Vos deixam amb Na Margalida Pons.

No fa massa temps que escric. Potser podria fixar l'inici de la meva activitat poètica ara fa tres anys, quan vaig participar en unencontre de poesia jove. Des d'aleshores he continuat fent versos a un ritme lent però constant. Precisament perquè la meva carrera és ben curta i l'obra que he escrit fins ara poc extensa, puc parlar d'objectius més que d'acompliments: voldria arribar a un domini del llenguatge, fer-ne un instrument de precisió i saber-ne aprofitar tots els recursos.

Crec en la poesia com a eina de saber i mitjà de comunicació. Avui agraesc a "Cap al suïcidi dels atàvics" l'oportunitat que em dóna d'oferir-vos una petita mostra dels meus poemes.

Margalida Pons.

**FERROS ARTÍSTICS
I FORJATS**

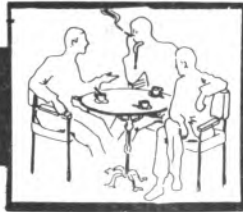
**ESPECIALITAT EN
TREBALLS D'ALUMINI**

CERRAJERIA

Jaime Maimó

Villa de Madrid, 4
Avd. Carles V, s/n - Tel. 66 06 82

LLUCMAJOR
(MALLORCA)

Xerrades de cafè

Recordant En Gabriel Ramon

-iSe morí en Gabriel Ramon...

-Sí, ja no tornarem veure més cròniques d'en "Gara", perquè es batle Ramon ja fa uns quants d'anys que mos deixà.

-I sa veritat és que amb tots els seus defectes —que ningú és perfecte—, crec que serà recordat com un bon batle.

-També, com a corresponent del "Balears" va realitzar una tasca molt important i llarga amb ses seves cròniques de Lluçmajor, durant més de quaranta anys.

-Sí, record que ell deia que ses seves cròniques eren una petita història de

Lluçmajor.

-Jo crec que se sentia més periodista que batle...

-No punyetes, quan fou batle se sentia bé es paper.

-Bé, però, essent batle, tampoc ses cròniques d'En "Gara" faltaren en el "Balears".

-Circumstància que molts li criticaven, perquè aprofitava es pseudònim per fer propaganda de s'Ajuntament que ell presidia...

-També eren propaganda aquells actes de presentació de ses memòries municipals.

-Es polítics d'ara tam-

bé tan lo mateix quan s'acosta es temps de ses eleccions...

-Jo crec que en Biel Ramon, tant periodista com batle va dur a terme una tasca molt positiva per a Lluçmajor.

-I això que va néixer a Lloseta.

-Se sentia més llucmajorer que llosetí.

-Tenia una qualitat innata per fer amics i no criar enemics.

-Sí, es també desaparegut Baró de Vidal, gràcies a aquesta mà esquerra d'en Gabriel Ramon, qui li recordà que era llucmajorer, es convertí en un gran "mecenas" i va costejar moltes d'obres i donà molts de milions per sa nostra ciutat.

-En "Gara" era també un esperit inquiet i ambicions que no s'aturava fins aconseguir allò que se proposava.

-Sí, per això, tant li era regalar flors com sobradeses...

-Posava molt en pràctica aquell lema castellà: "entrar con la vuestra para

salir con la mía".

-I, d'aquesta manera, aconseguí moltes de coses per Lluçmajor.

-Sí, només sa construcció dets Instituts de BUP i Formació Professional, crec que donen per bona sa gestió d'un batle.

-Record que sempre es lamentava de no haver pogut aconseguir per Lluçmajor el Polígon Industrial, per no tenir s'aprovació d'un grup des seus regidors, entre els quals hi havia s'actual batle, Antoni Zanoguera.

-I per què aquesta oposició?

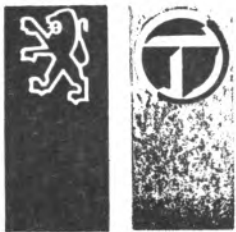
-Deien, es contraris, o es president de Cambra Agrària, que es projecte era massa ambiciós, i destruiria moltes finques agrícoles.

-Crec que se'n penden, d'haver aturat aquest projecte.

-En Biel Ramon deia que era sa salvació per a un futur social i econòmic de Lluçmajor.

-Pot ser que tengués raó...

UN QUE ESCOLTAVA.

PEUGEOT TALBOT

TALLERES MARINA

AGENTE OFICIAL

**PEUGEOT 205
MOTOR DIESEL
EL COTXE QUE NO VOS
/ARA RENUNCIAR**

Joan Ramon Clar
Mestre de taller
Carrer Marina, 104
Tel. 66 05 21
LLUCMAJOR

La trobada d'aigua ha duit grans millores a la finca

Les cases d'Es Mas Déu, un exemple de conservació

Antigament les ovelles de la possessió estiuejaven a Comasema a la vall d'Orient

La finca de "Es Mas Déu" (Sarracenic Noise) és una de les més antigues del terme llucmajorer, i compta inicialment amb una considerable extensió de terreny perquè incloïa quasi la meitat de "Els Llobets" i "Comasema" a la vall d'Orient als tancats fèrtils dels quals, el ramat d'Es Mas Déu s'assegurava les pastures necessàries i la bona temperatura, i es podia oblidar l'implacable estiu de la nostra marina. La transhumància va ser un fenomen obligat per al ramat d'aquelles finques que tenien uns terrenys alternatius en plena muntanya. El topònim Mas Déu, habitualment és pronunciat Mai Déu.

L'any 1418 el propietari era Antoni Vicens i el

1578 era propietat de Joan Sastre i de Francesca Frígola i estava valorada en quatre mil cinc-cents lliures. Per entroncament de Miquel Aulet amb Catalina Sastre i Frígola, es va iniciar en Es Mas Déu la branca dels Aulet, que actualment continua.

Antelm Aulet ostentava la propietat de la finca l'any 1643 i segons resa el document del Cabreu major dels censals de l'Església Parroquial, l'esmentat Antelm confessava fer setze sous censals el dia de Nostra Senyora de Març per la caritat de maitines i missa cantada que va establir Francina Frígola, vídua de Joan Sastre de Masdeu. La finca limitava amb les terres de La Talaia d'Antoni Taverner. Es Llobets, de

Esplèndid portal d'arc de mig punt

Detall de l'interior de les cases.

Miquel Puig; La Vinyola; "Les Sitjoles", de J.A. Fuster; Son Marrano, de Perrot Mut i Cortada, de Joan A. Güells.

CESSIO DE ROTES.

El 1690, Joan Aulet va suscriure un contracte per a la cessió de diferents rotes de la finca per una durada no habitual en aquella època i que comprenia un plaç de 20 anys, amb règim alternatiu de sementer i guaret.

Aquestes cessions de terrenys, generalment d'escassa qualitat, eren freqüents als grans predis i el

roter pagava de lloguer amb quarteres de gra o suma de doblers, aixecava parets i contribuïa amb alguns jornals a la finca on s'ubicava la rota.

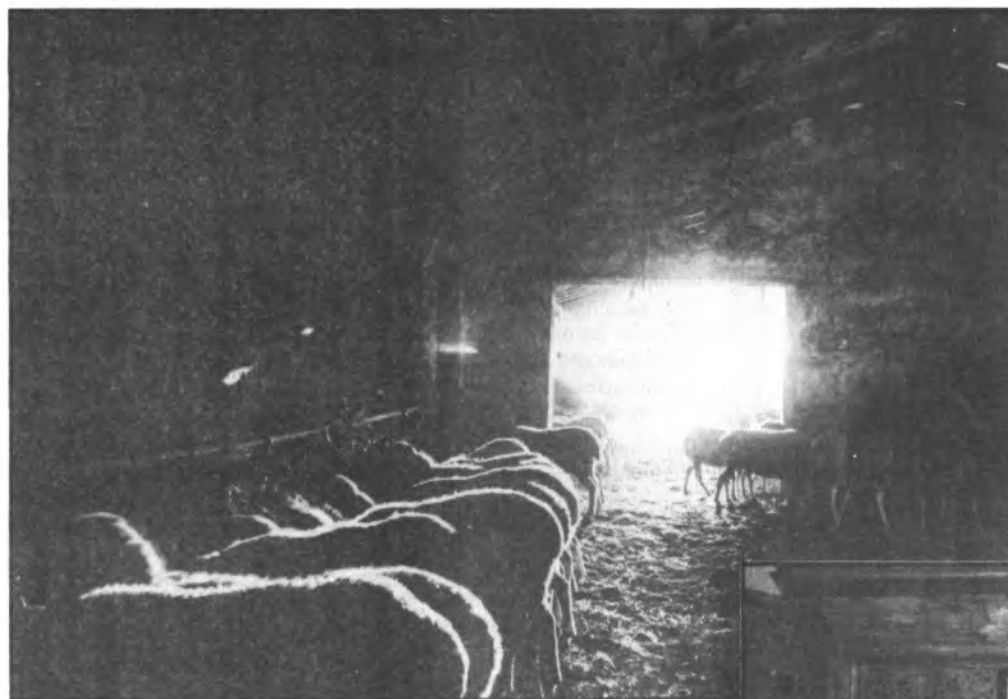
Preferentment el lloguer de la rota era satisfet amb part de la collita, separada de les garbes. Un cop acabada la sega, el representant del senyor —quasi sempre el garriguer— recollia les garbes que, prèviament havien estat senyalades amb una branca de llentisca. Segons el contracte podien ser una garba de cada deu de cada sis, o de cada quatre.

Es Mas Déu estava

Les cases d'es Masdeu, un exemple de conservació.

Els sestadors de la finca.

valorat en sis mil lliures, i el seu propietari era aleshores (1702) Joan Aulet. L'extensió de la finca l'any 1863 era de quatre-centes vuit quarterades, tres quartons i 12 dextres; la ramaderia era formada per setanta ovelles, nou muls, dos egües i quatre porcs quan el propietari era Guillem Aulet i Mir.

LES CASES.

Devora les cases hi havia una torre de defensa que, segons comunicació del propietari actual, Guillem Aulet Vidal, va ser destruïda perquè estorbava. Estava situat davant les cases i era de considerables dimensions. Dels restes es va

construir unes dependències al costat de l'edifici principal, que estan destinades a magatzem. Els fonaments de la construcció defensiva encara són localitzables.

Les cases actuals, perfectament conservades daten del 1837, segons la inscripció de dalt de l'esplèndid portal d'arc de mig punt. L'edifici és de dues plantes, l'interior és senzill i consta de dos aiguavessos. Té capella, la qual consisteix en un altar portàtil, a més a més hi ha celler i cup de vi i encara s'hi conserven algunes bótes. La resta de les dependències així com la casa dels senyors estan caracteritzades pel bon gust.

Les terres de la finca,

que segons escrivia Antoni Garcies al seu manuscrit, no eren molt fèrtils, amb planters d'ametllers i garrovers, han sofert un canvi radical amb les millores introduïdes arrel de l'aigua trobada i de l'abundant cabdal.

Joan Clar
Francesc Verdera
Fotos: Antoni Monserrat
Antoni Oliver.

La capella consisteix en un altar portàtil.

Gent de la vila

En Miquel de «Sa Teulera»

Terrissaire no és un ofici molt conegut a Lluçmajor. Actualment, només és en Miquel Albertí Rotger, en Miquel de «Sa Teulera», que s'hi dedica.

Son pare feia de teuler i un cop retirat, passat algun temps en Miquel va decidir que allò seria la seva professió. La Primera Fira de Fang de Marratxí el va acabar de decidir del tot.

-Des de quan et dediques a aquesta feina?

-De sempre. Però d'una manera professional, fa devers 10 anys. Mon pare era teuler, fins al darrer no va fer cossiols, perquè no en sabia. Només feiem teules, rajoles i bovalilles... tot allò que ara es fa a una fàbrica de coses de ciment.

-Qui t'ha ensenyat l'ofici?

-Ningú no me n'ha ensenyat; ho he après tot sol així que no he hagut de pagar mossatge.

-Quin és el procés d'un cossioll?

-Primer s'ha de fer la terra que ara la mos duen de Vilafranca. Un temps la treien de devers Miner, llavors de p'és Pèlag i era argila blanca. Però ara, per dur-la d'aquí l'hem d'anar a fer a la mala i és més còmode enviar-la a demanar de fora. Un cop tenim la terra, hem de fer pols fina, després la pastem de manera determinada segons la peça que s'ha de fer, esperam que s'eixugui i enfornar.

-Sempre s'ha fet de la mateixa manera un cossioll?

-Més o manco. La feina que feim, emperò, depèn de les temporades. Cada temporada té lo seu: una temporada, cossiols; una altra, beguedors; per a Tots Sants, gerros per dur al Cementeri...

-Quins altres objectes fas?

-Bolcadors, tots els complements del cossioll, ara faig bastanta feina per a Manacor, en aquests moments tenim una exposició a «Sa Teulera» (floristeria) a base de peces fetes meves i pintades per aquests ceramistes manacorins: hi ha jocs de cafè, pitxeres, jocs d'aigua (ribella i pitxer), plats de penjar, paneres com record de la comunió...

De varnís no faig res, tot quant faig és test: es-palmatoris, aplics per a llums, vidrioles, parai-gueres, tombatruites, paste-res per sembrar... Tot ho he après tot sol encara que he anat mirant molts d'artesans com ho treballaven.

-A qui vens els teus productes?

-Quasi tot ho vénen a cercar d'aquí. D'ençà que vaig anar a La Fira de Fang, a Marratxí, algunes botigues de Ciutat i de Felanitx s'ho n'ho duen gairebé tot.

-Quines eines empres?

-La més important són les mans. Com a eina pròpiament dita només s'empra el torn, en tenc un amb motor i un de peu. La resta, no són eines específiques: em serveix d'una espàtula per acabar un plat de penjar per tal d'aprimar-lo, un temps feien servir una mitja falç i tot; també empr un tros de canya que m'ajuda a pujar la peça, una esponja per allisar, un tros de plat per esmolar, fil de «nylon» per tallar i llevar la peça... en una paraula qualsevol tipus d'objecte que pugui ajudar-me a treballar el fang.

-Has conegut algú més a Lluçmajor que també fos terrissaire?

-Bé, un temps hi havia algunes teuleres, a Lluçmajor, segons he sentit a dir. Però el darrer que he conegut era «En Fanguet» que feia cossiols i plats de penjar.

-Te consideres un artesà?

-Sí, totalment. Ara hi ha màquines que fan cossiols totes soles, però jo no en tenc cap, d'altres que fan el fang i jo tot ho he de tocar amb les mans. Segurament són màquines cares, però el problema no és tan sols aquest sinó que hauria de mester algú més que fes

feina amb mi.

-Explica'ns una mica el procés de fer foc.

-La llenya que utilitz és de pi i a Lluçmajor és un problema de trobar-la perquè no hi ha gent que es dediqui a fer llenya i passes un poc de pena. Cada fornada se menja uns 150 feixos i sa cuita dura unes desset o deu hores i millor si pot estar dos o tres dies, encara que de vegades només la hi tenc un dia per qüestions de manca de temps, però me crem. La darrera vegada vaig trobar un parell de peces rompudes i ho vaig haver de refer perquè si ho hagués deixat tal com estava ho hagués trobat tot romput, ja que totes les peces van col·locades unes damunt les altres. El forn deu coure a uns mil graus i fa quatre per quatre, per dos metres d'altària, deixant quatre forats a la boca del forn que tap amb «totxos» per mirar si la fornada ja és cuita o no, encara que també hi ha vegades que li pec a pens, no és com un forn elèctric que té un rellotge que marca la temperatura i així un va més segur, però la gent que es dedica an aquest ofici usa més els forns de gas o de fuel que no els elèctrics, i el canvi de passar a un forn com el meu a un de gas és que avui ningú no vol fer llenya.

FÈR EL FANG ES EL QUE EM FA MÉS PERESA

-Penses que aquest

treball dóna per viure?

-Quan mos dedicàvem a fer teula i rajola no hi donava, ara sí perquè mos dedicam a un altre tipus de coses i per el que ara faig, ho tenc en condicions: tenim les piques per fer la colada, un molí que fa la pols, he fet unes basses per tal que l'aigua s'evapori i quedi el fang, el forn que me serveix prou bé, també tenim una pastadora però és una màquina antiga que deu fer més de quaranta anys que és aquí, i he construït un aparell que fa la pols més fina, tot a base de corretges i rodes.

-Tot ho fas a mà, sense motllo.

-Sí, hi pot haver un poc de diferència entre una peça i una altra del mateix estil però poca, gairebé tots els cossiols de la mateixa mida em surten ben iguals i ja sé la quantitat de fang que he d'emprar per a cada objecte, també m'invent els dibuixos... en una paraula, tot és artesanà.

-La gent t'encomana feina?

-No perquè no ho saben, però em poden encomanar qualsevol cosa: vaixelles, jocs de cafè, qualsevol peça que els pugui interessar.

A en Miquel, l'únic que li fa més peresa és fer el fang perquè és una feinota, dura i molt feixuga, però diu que si tenia sempre fang fet no faria res més.

C. Font

FIGUERALERA (i II)

La feina en el figueral no era massa llarga. Començava a primeries d'agost i acabava al final del setembre. Les Figueraleres —dones llogades— eren les protagonistes, maldament hi haguessin també Figueralers, si bé molt escassos.

Amb un davantal retxat i al cap un ample capell de palmes, forrat interiorment de roba per absorbir la suor, i subjecte amb dues llargues vetes embagades davall la gorga, uns manegots de roba que les cobria els braços per no escaldar-se amb el sol, i unes esperdenyes de sola de cànjom als peus, les nostres Figueraleres s'enclaminaven cap a les figueres amb un paner a cada braç per posar-hi les figues collides.

Arribades al tall, les més falagueres s'enfilaven a les branques i cimals de l'arbre per collir el fruit i amb un ganxo estiraven les rames més foranes, per assolir-ne les figues, amb el perill sempre present d'esgarçar el peu i caure a terra.

La nostra Figueralera ha caiguda d'un cimbal. I diu que no s'ha fet mal, perquè no se'n riguin d'ella.

Unes altres es valien d'una escala de peu, que mai per mai mancava a una casa pagesa, per "fer els alts", amb un paner penjat al travesser superior, que sortia a la dreta en forma d'estaca. I les persones més feixugues, ja bé perquè eren vells o bé perquè estaven grassetes, "feien els baixos", aïdats també d'un ganxo.

Quan la de dalt tenia el

paner ple, el davallava de l'arbre amb el mateix ganxo i la Figueralera de baix n'hi donava un altre de buit. I al tenir tots els paners plens, els portaven al sequer que solia estar ran de la casa, per esser el lloc més avinent. A les hores en que el sol encalenteix més fort, les nostres operàries, assegudes a unes baixes cadires o tabulets de fusta, a l'ombra d'una enramada o dins la casa, componien les figues damunt els canyissos, una devora l'altra, perquè començassin a secar. Llavors es treien al sol.

L'art de confeccionar els canyissos era fàcil. No es precisaven molts de sabers. Es componien de dos rebrols d'ullastre, llargs i gruixadets, sobre els quals s'hi muntava una sola d'albons —o canyes— més o manco atapida, fermats uns d'un vent i els altres de l'altre, perquè la rama dels albons no estigués tota a una banda. Després s'igualaven els extrems i així en sortia un rectangle de 1,20 per 0,90 m. A cada una de les bandes estretes sortien els dos extrems dels garrots que servien per poder-los agafar a l'hora d'haver-los d'entrar o de treure.

Mentrestant les Figueraleres seguien collint figues un dia i un altre; el transport dels paners, covos o caixons plens de figues solia anar a càrrec d'un missatge, un dels fills de la casa o d'un altre Figueraler, que omplia canyissos en el sequer. Les figues dolentes o menjades d'ocell es tomaven, de les quals els porcs

en donaven bon compte, amb lo llèpols que en van.

Les figues del sequer anaven tornant secallones i musties. Llavors les Figueraleres o els padrins, que ja tenien les cames ronseres, les pitjaven una per una a l'ull si eren rodonenques, i als costats si eren grosses i llargarudes o badades. Cada parell de dies les giraven, també de n'una en una, perquè secassin per igual.

Cada matí els canyissos, amb les figues, solien treure's de la caseta o porxada, on s'havien entrat el vespre abans. Però els sequers tenien els seus perills. I era quan plovia. En les hores centrals i mentre es trobaven dinant a l'ombra d'una figuera o dins la caseta, o mig adormissats i el cel s'encapotava ennegrint-se per moments i ressonava el primer tro, tot el personal es tirava a la clastra per entrar el sequer, perquè les figues no volien aigua. Es pobre figueraler passa una vida penada; quan veu una ennegulada i té sa taula posada, va corrents a entrar es

sequer.

Amb la lletrada de les figues, les Figueraleres acabaven per tenir figuerols als dits. La seva pell fina i delicada no aguantava la presència de la lletrada. Per curar-se s'hi posaven pedra blava.

Els vespres, maldament estassin cansades, els joves revivien i organitzaven unes vetalades agradables, cantant rondalles, cantant o ballant. Les amigues de les casetes veïnades també hi acudien per disfrutar d'unes hores d'entreteniment.

Sa vida d'es figueral és vida molt divertida, collint figues tot lo dia i al vespre un bon ball.

Però arribava el darrer vespre, en que es feia l'esclafit. Les filles de la casa juntament amb les Figueraleres més trempades ja ho tenien tot preparat. I fins hi tot havien compost unes sorpreses: entre els bunyols vertaders n'hi havia uns quants amb un petit manyoc d'estopa dedins. A més havien fet una coca de motlo de... serradís.

Damunt la taula hi ha-

via tota casta de concert: orellanes, dolces, una ensaimada, bunyols i la cosa de motlo. Per alegrar les gargamelles hi havia suc de tota casta: aiguardent, anissat, i sobretot vi, un vi tan bufarell i generós que tombava als homes més valents i abrinats.

Al punt començava a arribar la gent convidada; aquell vespre totes les casetes veïnades romanien buides de gent, per assistir al ball del sequer. Del poble hi venien també molts de fadrins perquè allà hi tenien la seva estimada.

La madona de la casa i les filles passaven els plats de les menges i les botelles de suc entre els convidats, i qui més qui manco no ho feia malament de tot i d'empegueïts n'hi havia ben pocs.

Ben prest trempaven la guitarra, seguida de les castenyetes de les joves, que, amb una ballera rabiosa esperaven dins la clastra on s'havia fet un gran rotlo. I al punt començaven a cantar la primera cançó, i després de la primera venia la segona, la tercera, la quarta...

Si vens en es figueral te convidat a menjar figues les te donaré collides, perquè així no't facin mal.

Si vens en es figueral me trobaràs mal garbada, però si vens en es ball allà me veuràs mudada, i en duré de salero, i sal.

-Una figa bordissotencia ¿qui la desembordissotará?
-jo la desembordissotaré si no desembordissotada

està.

Mentrestant els plats de la menjua i les botelles feien voltes entre els presents, fins que la dematinera estrella de l'auba, guaitant per damunt l'ample figueral, recordava a Figueraleres, colles de balladors i a tots els convidats que era hora de retirar-se, aleshores sols mancaven dues hores per sortir el sol...!

-Adéu, figueraleres.

-Adéu, festejadors.

-Tirau, acompanyau-mos fins en aquelles barreres

J.S.G.

La vida d'Antoni Faidella (II)

Joaquima Faidella.

A NOU ANYS,
DEU HORES DE FEINA.

Ja se sabia. A la sortida dels obrers del forn de vidre que hi havia a la França Xica —la sortida s'esqueia quan el fanaler comença la seva tasca diària d'anar amb l'encendre-i-apaga-llums dels fanals de gas a l'espatlla com si fos una pèrtiga encenent el fanals dels carrers que a l'estiu eren plens de pols i a l'hivern, plens de fang. Les nines se n'havien d'anar a casa seva; no podien jugar en el carrer, perquè en Tonet i En Felip les encaçaven fins que los havien pres el llacet que duien al cap per lligar-se els cabells. Però no tots els llacets eren bons, havien d'agafar els que eren estretets i de passada havien d'esser de seda.

En Tonet tenia nou anys i ja es feia les llengüetes per fer parlar els seus estimats titelles. Ja que no podia permetre's el luxe de comprar metall de cap classe, se les feia de llauna sense saber el risc que corria a un cas que se les empassés. Eren les llengüetes dues planxetes del tamany d'un gra de fava petit i hi passava la cinteta entremig. Primer passava la cinteta per una planxa; només podia donar una passada; immediatament posava l'altra planxeta i així, juntes, anava donant voltes fins que s'havien acabat uns deu centímetres de cinta. Aleshores amb fil de la "dàlia" lligava fent-li tres o quatre voltetes i així ja tenia, tot victoriós, la ditxosa llengüeta que havia de posar-se-la i aguantar-la al paladar per poder falsejar la veu dels titelles que, essent de llauna, tenia un so de trompeta de fira.

Feia sortir els seus estimats titelles a un escenari fabricat seu. El seu pare li va donar trenta cèntims per comprar accessoris, cordills, claus, etc. Amb caixes de fusta prima amb les quals es traginaven

Miniatura d'uns cavallets de fira en moviment.

els ous des de la pagesia a la ciutat i amb caixes de fusta planes d'ampolles de xampany, ell construïa el seu escenari. També emprava davantals i qualque falldilla de la seva mare i tot li donava un resultat sorprenents. Si tenim en compte la gran imaginació que tenen els infants en aquesta edat, l'efecte devia ésser perfecte. Fins que no va haver acabat el teatre no es va donar compte que li feien falta els ninots. Però en aquell temps de finals del segle XIX i principis del XX era l'època de més relleu de l'art de Guignol. N'hi havia molts que feien titelles, uns més bé que els altres. Ell en va comprar a en Jaume Deix que no era una cosa ni l'altre. Aquí també va ésser el seu pare que li va donar sis reials o sigui una pesseta i cinquanta cèntims per comprar-se putxinel·les.

CONSAGRACIÓ D'A. FAIDELLA COM A TITELLAIRE.

En aquesta edat en Tonet ja hi entenia una mica amb aquests trastos —com deia la seva mare. Feia dos anys que tirava el teló amunt i avall, segons, del teatre de putxinel·lis del mestre Joan Palou.

Tot va venir d'aquesta manera. Amb el teatre ple de gent i a punt de començar, encara no havia aparegut l'ajudant de tramoista. Heus aquí que aquell excel·lent mestre va treure el nas a defora l'escenari per mirar si hi havia algun vailet que el menys el tragués d'aquell entrebanc i solament li tirés el teló amunt i avall durant aquella representació ja l'hauria tret d'aquell compromís.

Cal fer notar que aquell popular mestre i dos ajudants havien de sortir a

la primera escena amb dues figures cada u. Degut a aquesta circumstància es feia necessari unes altres mans per tirar el teló. D'entre els noiets que hi havia va triar en Tonet, ja que el coneixia de cada festa —no se'n deixava cap— i a més sabia que s'ho mirava amb molta afició. El va cridar i li va dir: —"Mira, si tires el teló amunt i avall, quan jo t'ho digui et donaré deu cèntims cada vegada que farem funció i a més l'entrada de franc". Això va ésser la consagració d'en Toni Faidella com a putxinel·lista. Tenia set anys.

Es de notar que tirar el teló amunt o avall és una part de tramoista molt important, perquè, segons l'acció de l'obra, baixa a poc a poc o ràpid; així és que en els escenaris de titelles fins i tot el teló té llenguatge i ajuda a donar relleu a l'obra.

Ell sempre comentava que el respecte que l'inspirava aquell mestre li va fer bé la feina. El mestre Joan Palou se'l va quedar per ajudant a aquell noieta, dient a tort i a dret que aquell menut era una futura promesa de titellaire. En Tonet treballà amb ell uns sis o set anys. Era un mestre intel·ligent i bondadós.

Després d'aquests anys va sortir feina al seu pare a un altre taller més remunerada i per tant s'hagueren de canviar de domicili. En Tonet no podia desplaçar-se de barriada i va deixar de treballar amb el mestre Palou, però sense perdre l'amistat.

En aquell districte també feien titelles a un parell de cafès, però en Tonet anava allà on hi feien més bé, encara que fossin més cars d'entrada. Ell també guanyava alguns centímetres. Del forn de vidre del seu pare li donava quinze cèntims per comprar-se tabac i els diumenges feia titelles a l'entrada de casa seva. La meua àvia m'havia contat que no podia netejar la casa fins que s'havia acabat la funció de putxinel·lis, perquè la xicalla, que eren els seus

espectadors, li deixaven tot el trispol pel de closques de cacauet.

Va conèixer en Llénas, bon mestre, i s'hi va presentar com a alumne del mestre Joan Palou i el va contractar com ajudant. Això li va anar molt bé perquè ell anava aprenent tècniques.

EL GRAN MESTRE JULI PI I OLIVELLES.

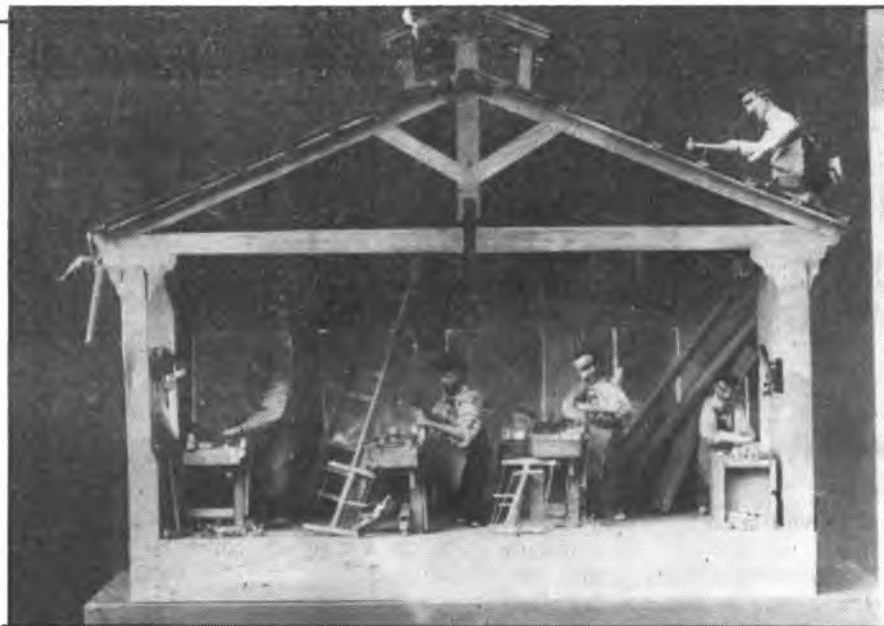
L'any 1897 Pedro Romero va inaugurar una cer veseria. Hi anava poca gent el principi i la varen motejar degut a això amb el motiu de "Els Quatre Gats". Dins el local hi havia un rètol amb tipografia gòtica d'antifonari que alabava en català les excel·lències de l'hostal. La lletra era de Santiago Russinyol. A la sala destinada a representacions de titelles, hi actuava el famós Juli Pi i Olivelles. Aquest restaurant era freqüentat per bastants artistes, escultors, poetes, músics. Entre ells hi havia el ja mencionat Pedro Romero, Ramon Pichet, Isidre Nonell, Santiago Russinyol, Casas Utrillo, Joaquim Mir, Rafael Padilla, Pau Puig, Pau Picasso i com no? En Juli Pi.

En aquell ambient triomfava en Pi i els seus titelles. No solament es representaven les seves obres —n'existien d'ell més d'un centenar— sinó d'altres que havien estat premiades en els freqüents concursos que aleshores s'organitzaven. Fins i tot una vegada els autors de les millors obres varen esser recompensats amb dibuixos de Manuel Hugué, de Pichot i de Pau Picasso.

Clos el local dels "Quatre Gats", no varen minvar les actuacions de Juli Pi

sinó tot el contrari, ja que el famós titellaire va actuar amb èxit creixent en el Palau de la Il·lusió i més tard en el Teatre Novetats. I aquí és on torna anar a veure putxinellis en Toni Faidella.

Una tarda, quan va acabar la funció de titelles de casa seva, en Faidella se'n va anar cap al Novetats, com cada diumenge a veure els

Miniatura d'una fusteria en moviment.

putxinellis d'en Juli Pi, i mentre durava la representació es va posar a parlar amb la llengüeta de lluna el que deien els personatges de l'escena. Ah, fillets, quan en Pi es va sentir interromput per una llengüeta de titellaire! Va sortir tot furios i exigent digué: —"Qui és el maco que s'atreveix a escarnir els meus personatges? I heus aquí que un noi d'uns quinze o setze anys, en veure que tothom tenia la vista clavada en ell, no va tenir altre més remei que dir, més amb la cara que no pas amb la veu: —"He estat jo". Però lluny de la reacció que esperava d'aquell home corpulent i de passada indignat amb tota la raó es trobà que aquell gran mestre de putxinellis que, a més de dominar l'art dels titelles amb les seves mans i amb elles penetrar en el cor dels infants, tenia psicologia suficient per a comprendre'ls, va entendre que aquell xicotet duia els putxinellis dins la seva sang i tot seguit li va dir amb veu severa i amb to de reny: —"Escarnir els personatges de les escenes està prohibit en qualsevol teatre on s'estigui representant sigui el que sigui. Te'n recordaràs?" —Sí, senyor, respongué el noi. Acabada la representació, el mestre Juli Pi va anar depressa, quasi corrent, a dir a aquell jovenet: —"Que t'agradaria fer titelles"? —"Ja ho crec que sí, va respondre en Tonet. Cofoi a no poder més, ell admirava aquell mestre,

va tenir una il·lusió immensa. Aquell bon home, en veure les seves aptituds el va admetre molt més per ajudant que per deixeble i va treballar amb en Juli Pi fins que va entrar al servei militar.

DUIA MOLTES ACTIVITATS.

Ara ja treballava a una fàbrica de teixits i combinava els titelles amb aquest ocupació. Era molt ben considerat per la seva puntualitat i laboriositat en el treball nou. Els vespres anava a aprendre de tocar l'acordió de dos teclats i sis harmonies. Això que el seu pare no va poder fer-li aprendre solfa. Deia que era massa negra tot allò. El meu avi sí que en sabia i en el servei militar tocava a la Banda de Música.

Per comprar-se l'acordió, se n'anava a recollir moluscs a la platja del poble Nou i els venia a les moluscaires de la plaça de vendre, i dit sigui de pas, era un nadador singular; no hi havia ningú que li guanyàs en cap de les modalitats que sabia i una de les tals era enfonsar-se dins l'aigua tants segons com els seus pulmons resistien —que per cert eren d'acer— per sortir triomfant amb un grapat de moluscs i, apa! una vegada i altra fins que debò estava cansat. També s'enfonsava fins a tocar la sorra i, a grapades, feia més via que

una altra persona que caminés a peu ferm i sortia lluny, molt lluny fins i tot feia creure que havia desaparegut i llavors sortia tan fresquet on menys ens ho pensàvem. Devia tenir, sens dubte, uns pulmons privilegiats, perquè amb la llengüeta de titellaire —ara ja se les feia d'alpaca— havia arribat a cantar amb veu de tiple el "Chateau Margot" amb acompanyament de piano arribant a aguantar la veu molts compassos. S'ha de tenir molta perícia per aguantar aquesta nosa a la gargamella sense empassar-se-la i ell la tenia de sobres per aguantar-la tot un dia de funcions tant si eren onze com catorze. Això sí, se l'havien de canviar sovint, de vegades durant la representació fins dues vegades, perquè la cinteta de seda s'arribava a gastar i es partia pel mig i llavors perdia sonoritat. Ell no tenia gaire manya per timbrar les llengüetes o els pitus, com deia, era la meua germana Rosa qui tenia la paciència per arreglar-les i deixar-les amb un to subtil inigualable.

Però tornem a l'acordió. Les peces musicals que hi tocava eren escrites expressament per a aquest instrument amb xifres.

Quan va entrar al servei militar aquest acordió li va estalviar de fer guàrdies; no en va fer mai cap. Els oficials se l'enduien de tronc a fer saurus amb jovent i ell vingia tocant, practicant i guanyant.

De locución, modismes i altres herbes

Gairebé sempre és norma de sana convivència parlar poc i bé. Es a dir, fer servir els mots escaients en els llocs i moments oportuns amb precisió i, sobretot, rapidesa. El temps, dels altres principalment, és un bé absolutament respectable. Per escàs. Cal, doncs, no dilapidar-ho en perifrasis més o menys agosarades. La precisió, que s'adreça no només al temps sinó a la intel·ligència, és l'altra alta qualitat que no ha d'ésser aliena al nostre discurs.

Com a tribut indeclinable a les esmentades virtuts, sinònimes respectivament d'exactitud i lleugeresa, el copiadore no pot estar-se d'entrar en un joc de prèvies definicions abans de passar al rovell de l'ou, que diria un pitíus del tema que ocupa el seu (vostre) lleure mensual. Si hem de parlar de locucions, modismes i (aquí caldria posar-hi una barreta seguida d'una disjuntiva de disseny circular, /o, per tal de donar a l'escrit un aire de científica modernitat), frases fetes convendrà clarificar conceptes.

Diuen les gramàtiques (millor dit, podem, si volem, llegir a les gramàtiques, perquè elles, les pobres, i més si són de la nostra llengua solen ésser i estar mudes, tancades i recloses en mobles oblidats pels racons més foscs dels aiguavesos de darrera de cases envellides) que una "locució" és un conjunt de mots que fan la funció d'un mot.

Tot seguit, si tant ens hi entestam, pouarem a qualque indret textual que per "modisme" la majoria dels tractadistes entenen "aquella locució o frase peculiar d'una llengua o d'un dialecte". La nostra perquisició pot ésser encara més aficadissa i arribar a l'exhaustivitat de la noció de "frase feta" que algú ha qualificat d'expressió com estereotipada, d'ús corrent en la llengua". I, festes passades, coques menjades. L'intrèpid lector de LA RAC. haurà capít que del que es tracta és de referir-nos a aquells aplecs de mots, que com ha escrit el professor Miquel Dolç, consisteixen en "una expressió complexa, significativament formada almenys per dos mots, que té un caràcter estable, un valor metafòric, un to sovint popular o hiperbòlic "demandar la lluna en un cove", una formulació en algun cas, gramaticalment anormal "(fúmer/ el campo)".

Modismes, frases fetes, locucions peculiars, ja s'ha insinuat, són com a empremtes digitals d'una llengua: són elements conaturals a aquesta llengua, únics i alhora caracteritzadors. La vivesa de la llengua les congria, aquestes expressions, les dota d'un sentit precís, definitiu, exacte. Les fa servir com a picades d'abella, punxoses i efectives. Ells, els modismes, defineixen amb agudesesa una situació, caracteritzen amb eficàcia una persona o un grup, descriuen amb mestria flamejant una conducta, ridiculitzen o enlairnen un personatge, estilitzen amb metàfores exaustives

des el comentari... Són l'energia vital, la gràcia, l'esperit d'una llengua. Sí, són tot això. Però són encara molt més: aquests aplecs de mots soldats amb la flama roent de la llengua són elements **tipificadors** de l'idioma que els genera. Constitueixen un patrimoni particular propi d'una determinada llengua (i fins i tot d'un dialecte). El mateix professor Dolç ha escrit que "resulta impossible de traduir literalment a un altre idioma". Es a dir, si l'expressió "traductor, traïdor" és sempre certa, en el cas de les locucions és una veritat tan enorme que una obra que més envant comentarem proposa com a equivalent de l'expressió mallorquina "ara, que en donen" la castellana "cuando pasan rábanos, compralos". ¿S'imagina l'ensinistrat lector cap a on l'intenta aconseguir la ploma desenfeinada del copiadore de llistes?

Només una reüllada a això de què els modismes no són equivalents literalment d'un idioma a un altre fa escriure l'ossada dels qui, d'alguna manera, sentim viu el corcò de la nostra malparada llengua catalana de Mallorques (la qual, sempre, dissortadament, acaba "pagant l'ànnera"!!!) Només intuir en un llampec quantes "adaptacions" i "re-adaptacions" del castellà al mallorquí se senten (no parlem de l'enrevés) fa tentinejar qualsevol equilibrista per ben nivellats que tenguí els canals semicirculars. No diguem res tampoc "como si nada hubiera estado" de l'alt percentatge de modismes forasters que descantem sense tan sols envernissar-los de catalanese. Ni de l'IVA que suposa la pèrdua de riquesa expressiva mercès al desús i l'oblit en què cauen per mor del mal de forasterisme els nostres modismes, els gris expressius, els delicats joiells més vistosos i caracteritzadors de la nostra llengua parlada.

La no estricta correspondència català-castellà en el terreny que ens

ocupa hauria d'ésser un factor a considerar quan parlem o escrivim. A considerar i a resoldre quan encara podem perquè no ens esdevengui com al malalt del refrany que "quan fou mort, lo combregaren" (sentència que equival, i viscica el truc de les equivalències, al castellà ("al asno muerto, la cebada al rabo").

Hora és de passar a les llistes i, en conseqüència, ens ve a boca de sólera encetar la triadella de modismes mallorquins (amb una proposta de l'equivalent castellà) extreta d'un llibre (d'altra bibliografia hi haurà cosa per a oferir més envant, suposam, a LA RAC.) no gens suspecte (això clar depèn de l'angle d'anàlisi) intitulat "Enseñanza práctica del castellano en las Baleares" i substituït "Obra destinada a facilitar el conocimiento de la lengua nacional en estas islas", original de D. Damián Bontella i D. Matias Bosch i publicat a Palma a la "Tipografía de Bartolomé Rotger", en novena edició l'any 1.904. Els autors, pedagogs incisius i vigorosos (no hi ha aquí ironies), veuen clar el problema i a l'hora d'intentar ensenyar correctament ("sobre todo en los pueblos de poco vecindario") el castellà, se serveixen, entre d'altres recursos, d'un inventari de modismes mallorquins (això és un encert de plantejament didàctic que no analitzàvem aquí) aportant els, segons ells, corresponents castellans. El nostre propòsit no és, com els dels autors, "la mejora de la enseñanza del armonioso y rico idioma de Cervantes", però no hi ha dubte que la gràcia i l'agudesesa del treball de Don Damián i Don Matias ens ben servir a la inversa. Llegim la amb el convenciment de la seva utilitat. N'he actualitzat l'ortografia mantenint alguns trets dialectals significatius Continuarà.

MODISME MALLORQUI

CASTELLA

Abrigar-se abans de ploure. . . . . Curar-se en salud
 Afegir amb saliva dijuna . . . . . Prender con alfileres
 Aigo, pes bous . . . . . Agua para las ranas
 Ajeure's a s'arada/... cama a l'aire/... panxa.../ . . . . .
 . . . . . Tenderse a la bartola
 Arribar a misses dites . . . . . Llegar a las aceitunas
 A boca què vols, cor que desitges . . . . . A pedir de boca
 Anar amb so cor damunt sa mà . . . . . Llevar el corazón en
 la mano
 Haver-li encarnat i blau . . . . . Haber la de San Quintín
 Aquí fons s'era d'Escorca . . . . . Aquí fue Troya
 Així, gallet, i tocs per sa cresta. . . . . Dar, que van dando
 Badar sa boca en es vent . . . . . Estar con la boca a la pared
 Batre ferro fred . . . . . Machacar en hierro frío
 Caure aigo a portadores . . . . . Llover a cántaros
 Cara . . . . . i orpes de llop Cara de beato y uñas de gato
 Com dos i dos fan quatre . . . . . Como dos y tres son cinco
 Quan ses gallines treuran dents. . . . . Cuando la rana críe pelos
 Des seu pa farà sopes . . . . . Con su pan se lo coma
 Deixar córrer s'aigo . . . . . Dar tiempo al tiempo
 De l'aire del cel . . . . . De bóbilis de bábilis
 Dar un dit i prendre tota sa mà . . . . . Dar el pie y tomarse la mano
 Dit i fet . . . . . Dicho y hecho
 Dur es ca magre. . . . . Tener pocas chichas
 Dur i mal de coure. . . . . Duro de cocer y peor de comer
 Donar entenent figues per llanternes . . . . . Vender gato
 por liebre
 De gom en gom. . . . . De bote en bote/ De mar en mar
 Deixar amb ses ganas . . . . . Dejar a oscuras
 Encomenar es formatge en es gat . . . . . Encomendar las ovejas
 al lobo
 Entre col i col, lletuga . . . . . Entre col y col, lechuga
 Estar a ses set aigos . . . . . Estar en los quintos infiernos
 "Estar ferit d'ala . . . . . Estar picado de tarántula
 Estar en là, com sa jaia Miquela . . . . . Estar como el alma de
 Garibay
 Ésser com ets ases d'Artà, que en veure es bast ja suen . . . .
 . Ser como el perro de Ateca, que antes de que se le dé, se
 queja
 Ésser més ase que En Taleca . Ser más necio que un zapato
 Ésser més llarg que un diner de fil . . . . . Ser más largo que la
 cuaresma
 Ésser més conegut que el mal diner . Ser más conocido que
 la ruda
 Ésser com sa fulla de poll, que de qualsevol vent se gira. . . .
 Ser un veleta. Moverse a cualquier aire
 Ésser curt de gambals . . . . . Calzar pocos puntos
 Octubre, 85

REPARACIONS EN GENERAL
 PLANXISTERIA I PINTURA

TALLERS LLUCMAJOR

Ronda de Ponent, s/n.
 Tel. 66 12 67

LLUCMAJOR (Mallorca)

**Què és
 el Consell Insular**

És un element fonamental de l'autonomia. El Govern, l'administració i la representació de Mallorca corresponen al Consell Insular de Mallorca.

Té la facultat d'assumir dins l'àmbit territorial aquelles competències que vagi rebent la Comunitat Autònoma.

Formen el Consell Insular de Mallorca, els trenta Diputats elegits per al Parlament a l'illa de Mallorca.

A més, actua com a Administració Local amb competències pròpies. Acompleix una ampla tasca assistencial a través dels centres propis que són: l'Hospital General, l'Hospital Psiquiàtric, la Llar de la Joventut, la Llar de la Infància, la Llar dels Ancians i el patronat Verge de la Salut.

Realitza accions en els camps següents: Ordenació de Biblioteques i arxius, tant pròpies com d'altres organismes. Fomenta el coneixement i la difusió del folklòre.

Impulsa el coneixement i l'ús, en tots els àmbits, de la nostra llengua.

Ajuda tot tipus de publicacions culturals. Des del Teatre Principal, centre que depèn del Consell Insular de Mallorca, du a terme la seva política cultural.

Elabora anualment el Pla d'Esports amb l'objectiu de crear una infraestructura esportiva a tots els pobles.

Segueix una política que fomenta tant la pràctica com l'aprenentatge de l'esport.

Emet informes relatius a l'ordenació del territori i a l'urbanisme.

Elabora el Pla d'obres i serveis que permetrà dotar els pobles d'infraestructura bàsica.

Manté la xarxa viària pròpia.

Ha creat i manté en col.laboració amb els municipis, el servei d'extinció d'incendis.

Impulsa la indústria i el comerç. Dona suport a totes les activitats promocionals del turisme.

Realitza accions de millora de la ramaderia i de l'agricultura.

Consell Insular
 de Mallorca

cf. Palau Reial, 1

Dojo Kodokan de Lluçmajor

AMB LA DIRECCIO DE JERONI MATEMALES

ELS OFEREIX: JIU-JITSU, JUDO, GIMNASTICA DE MANTENIMENT I RELAX, AEROBIC, GIMASTICA DE MUSCULACIO, ETC.

GIMNASTICA I RELAX

AEROBIC

S'INFORMI
 AL Carrer Major, 39
 LLUCMAJOR
 o al Tel. 21 14 28
 des de les 17 hores

JIU-JITSU

DEFENSA CONTRA PERALTES, CARRERA, BOMBA GIMNASTICA, MATEMÀTICA

No sé si quan llegirem aquesta secció, la crisi Municipal s'haurà solucionat. "Tot s'arregla amb una bona aigua", diu es refranyer, però crec que aquesta vegada no haurà bastat encara que ha plogut molt i es pagesos estan més contents que un Pasco.

El mussolet contava que hi havia hagut contactes a nivell "provincial" per solucionar es "cotarro". L'amo En Toni no se'n vol anar i, quan li digueren el que havia de fer, va retar un responsable d'UM (Manresa), un des PDP (Martí) i un d'AP (Perelló), d'aquests tres, va dir que no volia sobre res.

Tot apuntava que en Miquel Manresa ocupàs es lloc des dimitit Maestre. Però s'assumpte no prosperà perquè, segons sembla, es restants membres des partit d'en Jeroni Albertí varen dir que "nones", que no passaven per aquí i amenaçaren an es batle a presentar sa dimissió. Com veureu, sa quiniela és molt complicada, pot sortir qualsevol combinació.

***

I això no és tot. Després de sa festa de votar contra es batle, l'amo En Toni va demanar an es seu partit es cap d'es regidor i batle pedani de S'Arenal, Perelló. Però es propietari d'un conegut hotel i homo de pes també dins AP es va presentar amb més de trenta carnets d'es partit i amenaçà amb una sortida massiva d'afiliats. I així ho tenfem a s'hora de tancar aquesta secció, p'entura ja han passat coses més grosses.

***

A darreries d'octubre estava previst celebrar un

ple extraordinari per dur endavant es projectes impulsat per UM de sa Casa de Cultura en es local d'es carrer Constitució. Poc importa sa crisi Municipal p'es que han ficat sa banya en aquest assumpte sense escoltar ses suggerències de recobrar es claudres de Sant Francesc.

Volen gastar més de quaranta milions de pessetes per fer es locals nous. Poc importa si se perd s'ocasió de recobrar s'únic edifici de certa valua que tenim a Lluçmajor, han dit que farien una Casa de Cultura i volen dur es projecte endavant.

***

Si no fan ses coses així com toca, molts de pics les han de tornar fer. Això ha passat en es Club Nàutic de S'Arenal amb ses eleccions de president i les hauran de repetir es proper dia 6. Sembla que no tots es socis han rebut sa convocatòria, com tampoc no la reberen per sa junta general que va procedir a canviar ets estatuts de s'entitat.

De vegades Correus no va bé, però es socis diuen que sempre reben ses invitacions d'es sopar anual i altres escrits sense importància. També més d'un soci sospita que alguna vegada s'aplica s'article 26, quan han de pagar segons quines despeses com per exemple es dragat d'es llocs de ses instal·lacions antigues d'es Club.

***

Ses barrumbades d'aigo han posat una vegada més en evidència es problemes de sa depuradora de Son Gall i es vertits directes a s'avenc, i així s'aigo no ha estat arreplegada per sa qual cosa es camins propers pareixien rius i torren-

teres, i no justament d'aigua potable.

Sa pudor era irresistible i després es nombrosos moscards feien intransitable aquella zona. Fins i tot ses aigos contaminades han omplit cisternes i pous d'aquells entorns. Ara que ja acabam amb ses "k-61" podem començar a arreglar o fer nova sa depuradora. No acabarem mai!.

***

Vàrem tenir unes bones fires i va venir una gentada a fer sa fermança. Es president Canyellas, es delegat d'es Govern Central i altres autoritats comparegueren a Lluçmajor, se presentaren per sa fira i anaren a dinar. Per cert que segons me va contar es mussolet, es Restaurant "Gran Via" estava de gom a gom. Mai no hi havia anat tanta gent i a més varen fer altres dinars, per la qual cosa es capítol de sa menjua s'ha convertit en un dets actes més importants de sa Darre-fira.

***

Estam d'enhonorabona! ja tenim pedagoga i psicòloga per a ses escoles des municipi. Allò que no mos agrada tant és que per cobrir aquests càrrecs s'hagi hagut de tornar recórrer an es mètode arxiconegut pes llucmajorer: es des dit (es dit des regidor d'Esports i Cultura). Es mussolet troba que per 1.120.000 pts. de paga fins a Nadal i més de 3.000.000 per a l'any que ve, si haguessin enunciat sa convocatòria d'aquestes places hauria estat tanta sa gentada que hagués vengut a sol·licitar-les que es cafeters de plaça haurien fet més calaix que es divendres. Però això de donar igualtat d'oportunitats a tots és un estil des qual no hem tornat sentir parlar ni a dretes ni a esquerres, des que es seus mateixos varen fer fugir en Toni Jordi.

***

Al darrer Ple de l'Ajuntament el Sr. Puigserver no va poder aprovar el projecte de la Casa de Cultura, i és que el moment polític no era acertat. El que sí va ser acertat fou el recordar al Sr. Martí que abans s'havia aprovat per unanimitat a la Comissió d'Ur-

banisme que ell presidia, cosa que ell va negar reiteradament. Quan va parlar el regidor T. Garcias, membre de la comissió, va reconèixer que s'havia aprovat per unanimitat però que ara no ho veien de la mateixa manera.

L'òliba, que seguia el Ple des de la torre del rellotge de la Casa de la Vila, me deia —ja ben passada mitja nit— que estava escarrufada de veure que no s'asfaltarà encara el final de la Ronda de Ponent que conflueix amb el carrer Galdent i això que s'asfaltaran bastants de carrers de S'Arenal i de Lluçmajor. El portaveu del PSOE diu que s'hauria de fer un estudi de prioritat i el Sr. Martí troba que aquest tros de carrer pot esperar fins que s'uneixin les Rondes de Ponent i Tramuntana. En canvi coincideixen ambdós d'asfaltar el carrer del Torrent de Na Joanota.

Així que el final de la ronda Ponent haurà d'esperar temps més propicis, i això que té molt de trànsit: cotxes i camions que van cap a Algaida i Manacor i tots els "xaleters" que prenen el camí de s'Aresta o el Pèlag.

***

El passat dia 31, sense "bombos ni platillos", sense convidar a la premsa com era tradicional, com a d'amagat, com els antics cristians a les catacumbes, es reuniren entre afiliats i dimitits 24 persones d'UM per elegir el nou comitè local.

El nou president va reconèixer que les llistes no estaven molt clares i que no sabien, degut a les baixes, qui pertanyia o no al partit i per això convidaren a tots els que havien estat engabiats.

El nou comitè local quedà constituït de la següent manera: President M. Clar; Secretari: J. Riera, Comitè: B Tomàs (regidor), M. Pascual (empleat benzinera), P. Raió, P. Blàquez (empleat benzinera), J. Riera (junior, fill del secretari), i J. Cánovas.

esports

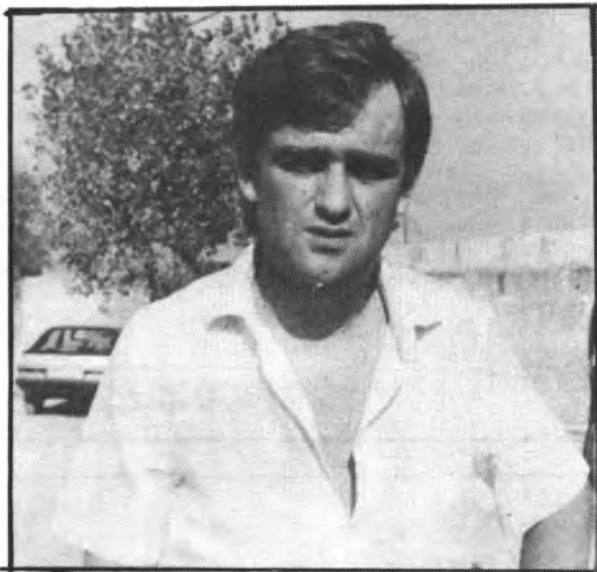
C.D. Espanya I Regional

LA VERITAT I NOMES LA VERITAT

Joa. Quin.

Diuen que si es diu la veritat es perd l'amistat. Jo no les vull, aquestes amistats. Les rebuig. Molt abans que ells ho vulguin fer amb mi quan alguna d'aquestes cròniques no són del seu gust. Els resultats —i ho sent de cor per als nobles espanyistes, que encara que siguin pocs encara n'hi ha— estan demostrant una realitat, crua, però no és altra que de moment no hi ha equip per pujar de categoria.

Haurà de treballar molt en Pep Dols i a més ho haurà de fer encertadament, si es vol arribar a ocupar una de les primeres places que donin opció a l'ascens. I és que no es pot anar per aquest món perdent punts amb la facilitat que ho fa el combinat blau, no pot ser perdre contra el Ca'n Picafort, un equip que

Pep. Dols, entrenador del C.D. Espanya.

abans de jugar contra l'Espanya només havia guanyat un partit i era, i encara ho és, el conjunt que manco gols ha aconseguit en el que va de lliga.

Hi haurà una recupe-

ració? Suposam que sí, però alerta! i per ventura per llavors servirà de poc. L'Alcúdia, Sta. Ponsa, es comencen a destacar i ja són sis punts els que li guanyen

a l'equip de Dols.

Hem de dir, quant als darrers resultats, que hi ha hagut una mica de tot com a la vinya del Senyor. Seria l'Alqueria el que se'n duria el segon punt, en el que va de temporada, del Municipal Llucmajorer quan va igualar (3-3) al final dels noranta minuts, essent els foranís Terrassa (2) i Frau, els autors dels gols locals. El dia de sa Darrera Fira no poguérem veure l'Espanya jugar a Llucmajor —això no passava abans— però ens alegràrem del triomf (1-3) aconseguit a costa del Ferriolenc amb gols de Roig, Paniza i Frau. Semblava que la recuperació era un fet però no seria així perquè una setmana després es vencia, amb molta pena, a un modest Juve (3-2) gràcies a la inspiració de Baltasar amb 3 dianes. Finalment la derrota ja esmentada de Ca'n Picafort.

Juvenils C.D. Espanya II Regional

SE REPETIRA LA HISTORIA?

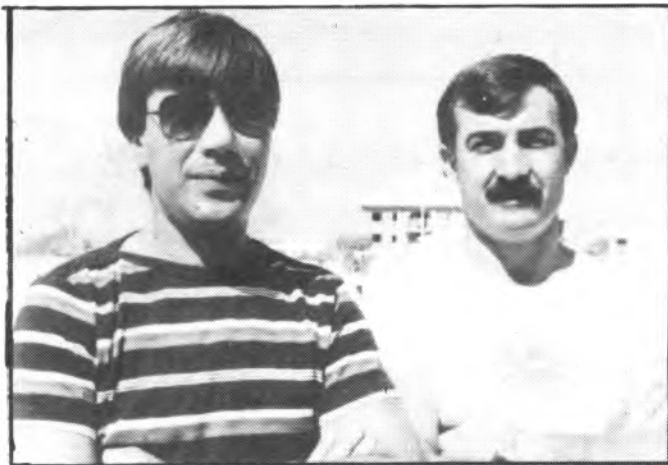
J.Q.C.

Després de més de quatre anys de vida de la nostra revista —"Llucmajor de Pintre en Ample"— un dels títols i comentaris més apreguts a les planes esportives ha estat: "A les portes de l'ascens" i sempre referint-mos als juvenils del C.D. Espanya.

A. Vidal (1981-82), R. Puigserver (1982-83), A. Vidal (1983-84), L. Sastre i J. Paniza (1984-85), a les darreres quatre temporades varen estar a punt d'aconseguir l'ascens a l'anunciada I Regional però cap no ho va aconseguir. Amb J. Pérez i M. Vidal (1985-86) es tornarà intentar. Ara bé, en vista dels resultats i repassant la classi-

ficació actual —segons a la taula— un es demana si es repetirà la història.

Passant a analitzar els darrers resultats hem de dir que, després de perdre a casa contra el líder Felanitx, l'equip ha seguit una línia més o manco ascendent. Es va guanyar a Inca (1-2) contra el B. Ramon Llull amb gols de Mòjer i Ramos. El següent encontre al feu llucmajorer es deixava escapar un punt (3-3) en benefici del Cardessar a pesar dels gols de Mòjer, Taboada i Tomàs els de Sant Llorenç aconseguiren igualar. Però els llucmajorers no s'espantaren i aconseguiren, set dies després, una tremenda golejada (0-5) al camp de l'Alaró contra el titular

J. Pérez i M. Vidal, entrenadors juvenils C.D. Espanya.

d'aquell nom, essent autors dels cinc gols Tomàs, Taboada, Mòjer i A. Salom (2). Per arrodonir els bons resultats, i anam de goleja-

des, es guanyaria a casa (4-1) al ex-primer regional Alcúdia marcant, en aquesta ocasió, Tomàs, Mòjer i Salom (2).

Infantils C.D. Espanya I Regional**ALLO QUE S'ESPERAVA**

Joan Quintana

Una temporada darrera una altra els infantils del CD Espanya es porten d'una manera més o manco regular i a la zona mitjana-alta es van desenvolupant.

En aquesta nova temporada sembla que tot transcorrerà segons l'esperat i els nostres infantils tornaran a donar el do de pit mantenint la categoria i si es possible, lluitar per una de les primeres places, al manco aquesta és la intenció dels entrenadors Magí Ferrer i Joan Lascolas.

Després de la derrota que ja us hem explicat, al nostre anterior número,

contra l'equip pobler, tornaren jugar a casa i una altra victòria va somriure els espanyistes (2-0) a costa del Santanyí amb gols de Galvez, i S. Martí. El proper enemic va ser el Barracar al qual se li va prendre un positiu (1-1) gràcies al gol de J. Costà. Però els positius van i vénen i aquesta vegada serien els espanyistes els que el deixarien escapar de casa seva (0-0) en benefici del B. Ramon Llull d'Inca. I, finalment, el darrer resultat que coneixem, victòria sonada a domicili (1-4) a costa de l'Avance amb gols de Galvez, B. Cardell i S. Martí (2).

M. Ferrer i J. Lascolas, entrenadors Infantils CD Espanya

Alevins CD Espanya

Alevins C.D. Espanya I Regional**S'HA DE MILLORAR**

Quintana Castell

S'ha de millorar, la campanya que fins ara duen els alevins no és bona, fins a la data continuen sense assaborir la mel del triomf. La plantilla és limitada, limitadíssima, gairebé no permet als entrenadors E. Tallon i B. Sarcas de realitzar canvis. Ara, com a notícia de dar-

raera hora, tenen la intenció de fitxar gent nova que esperam que sigui per millorar i a la vegada serveixi per endreçar el mal camí amb el que es va partir del port.

Després d'encaixar set gols (7-2) en el primer partit de la temporada, es tornaria perdre a casa per idèntic resultat (1-7) només que en aquesta ocasió en lloc de dos només

hi hagué un gol aconseguit, i com que era el de l'honor li va tocar marcar-lo a J. Bonet. Set dies després tornava l'Espanya, a jugar a casa i va aconseguir el primer punt de la temporada perquè va empatar a un gol contra el Petra, amb gol de Colom.

També es perdé en el següent desplaçament (2-1) i per la mínima amb gol

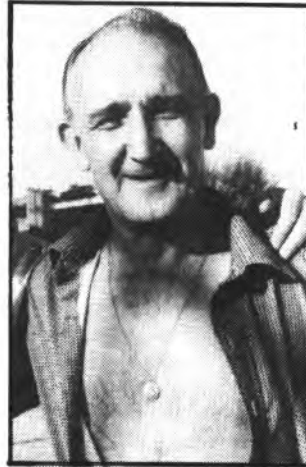
d'A. Ruiz. I per acabar, un altre punt que va voler del Municipal Ilucmajorer perquè va empatar (1-1) contra La Salle de Manacor marcant pels locals A. Clar, fill d'aquell jugador tan hàbil, Jaume Clar, jugador extrem Ilucmajorer que va jugar, a més del CD Espanya, amb varis equips de categoria de l'illa.

Futbol Empreses**RESTAURANT TROPICAL**

A l'últim comentari féiem alusió - de la bona marxa de l'equip a la lliga, aleshores de dos encontres disputats s'havien aconseguit els quatre punts a més de demostrar una certa superioritat. De llavors a avui, s'han jugat tres encontres, ja que la jornada del 12 d'Octubre hi hagué descans, i els resultats malgrat esser bons (una victòria i dos empats) haguessin pogut esser millors si el factor sort, a les nombroses ocasions creades, hagués ajudat a materialitzar els gols. El passat 5 d'Octubre el Camp Municipal contra el "Bar Estación" s'aconseguí una

fàcil victòria per 4-1, en cap moment la porteria del Tropical defensada per Mullet, atravessà per moments perillosos i únicament es tractava de saber la quantitat de gols que l'equip llucmajorer seria capaç de sumar.

Al 19 d'Octubre, a Algaïda, contra "Auto Levante" un penalti en contra privà de la victòria o pocs minuts de la pitada final. Si bé a la primera part ens retiràvem al vestuari amb un gol en contra, a la segona aconseguírem marcar dos gols i quan semblava que els dos punts anirien a Lluçmajor la desgraciada ju-

Joan Agulló, entrenador del Rte. Tropical.

gada del penal determinà el resultat final (2-2).

Per acabar, el 26 d'Octubre, al poble, contra "Veterans La Real" s'empata (1-1) en un partit plegat de mala sort per la multitud d'ocasions desaprofitades i la desgracia del gol encaixat en una de les dues o tres vegades que l'equip forà arribà a la porteria. De totes maneres, el domini fou absolut i cal pensar que en altres circumstàncies el destí serà més favorable.

El balanç és el següent: tres victòries, dos empats. 8 punts i dos positius, 11 gols a favor i 5 en contra.

Jaume.

Trofeu «Sony»**AL MAXIM GOLEJADOR DE CADA UN DELS CINQ EQUIPS LLUCMAJORERS**

Ja que hem guardat al baül dels records els trofeus Bar Sport i l'Sport Gabriel Paniza, els quals durant quatre temporades varen premiar la labor més realitzadora de cada un dels equips del nostre futbol, ara ve, per gentilesa de Jaume Oliver ("en Carreró") i la marca "Sony" un altre trofeu que, com a les passades edicions premiarà el jugador màxim golejador de cada un dels cinc equips llucmajorers, és a dir: CD Espanya, Juvenils, Infantils, Alevins i B. Tropical, equip

aquest, de nova creació que substitueix al desaparegut CF Lluçmajor.

CLASSIFICACIO DE GOLEJADORS

CD Espanya (I Regional): Baltazar (5 gols), Terrassa (4), Frau (2), Paniza, Roig i Vich (1).

Juvenils C.D. Espanya (II Regional): Mòjer (5 gols), Tomàs (4), M.A. Salom (4), Servera (2), Tafoada (2) i Ramos (1).

Infantils (I Regional): S. Martí (4 gols), Cardell (3), Galvez (2), A. Ga-

rau, Riera, i Martorell (1).

Alevins (I Regional): Ruiz (2), Barceló (1), Bonet, Clar i Colom (1).

B. Tropical (Torneig d'Empreses): Silverio (5),

Alejandro (2), Clar, Jaume, Garí i Magaña (1).

Darreres jornades comptabilitzades 26 i 27-X-85.

Coordina: Joan Quintana

25 ANIVERSARI

**FOTO CLAR
Perfumería**

Reportatges, Fotos d'estudi
carnets...

OFERTES EN CAMERES FOTOGRAFQUES
VENDA DE CARRETES...

C/. Nou, 8 - Tel. 66 06 32 (LLUCMAJOR)

SA FILOA

C/ MELIÀ, 3 LLUCMAJOR

Colombòfla**FER VIATJAR COLOMS, UN ESPORT POC CONEGUT**

El Club Colombòfil de Lluçmajor va recobrant el ritme normal d'activitat. Els mesos d'estiu són quasi d'absolut repòs per als coloms missatgers i aquesta manca d'amollades de concurs, fa que l'ambient colombòfil estigui gairebé apagat.

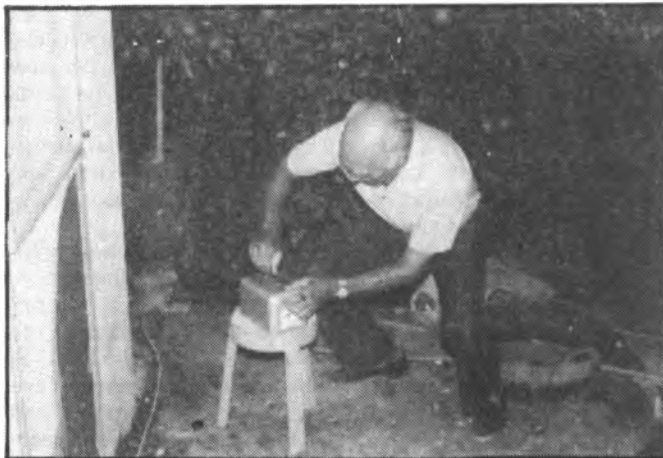
Però, aquesta temporada de descans, ja ha finalitzat. Els coloms han fet la muda i es pot dir, que no hi ha moment durant el dia, que no es pugui veure algun esbart fent voltes part damunt del poble. Els colomistes van preparant el seu equip, de cara a les amollades de la propera campanya.

De moment, els esbarts estan formats per molts de coloms. No sol succeir el mateix, quan ja s'han realitzat una sèrie d'amollades, sobretot després d'algun desastre, com els que molts anys sol haver-hi.

Amb aquestes amolla-

des, es perden un bon nombre de coloms, la qual cosa du per conseqüència, que no hi manquin desil·lusions. Dient això, no voldríem desanimar ningú que tengués la intenció de practicar aquest esport, i li mancàs una petita empena per decidir-se. Es precisament en aquestes amollades difícils —pel mal temps o per circumstàncies a les quals a vegades no es troba explicació— quan s'experimenten satisfaccions grans.

Imaginu-vos per un moment, un dia d'amollada. La claror solar ja comença a fluïxear i no hi ha notícies que en el poble hagin arribats coloms. Hom es prepara per arrearplegar les càpsules i el rellotge comprovador, pensant que ja no hi ha res a fer. De sobte se sent una breu voietjada i fa que la respiració pengui un ritme descom-

Moment de posar la càpsula dins el rellotge comprovador, després de l'arribada d'un colom.

passat i que el bategar del cor esdevengui quasi sonor.

Sense cap classe de dubte, l'emoció d'aquest moment, és encara més intensa que quan el nostre equip en el darrer minut de l'encontre, aconseguí el gol de la victòria.

Es una pena, que un esport amb tanta mena de virtuts com és la colombòfla, en el nostre país hagi estat descobert per tan poca gent.

Un esport, que, a diferència de la gran majoria dels altres, pot donar acollida a qualsevol, sense distinció d'edat ni de sexe.

I també, un esport on no se senten solament espectadors, ja que el fet d'acomplir al mateix temps les funcions de seleccionador i d'entrenador, fa que hom pugui sentir-se màxim responsable dels èxits i dels fracassos.

Bernat

MATERIALS DE CONSTRUCCIO ANTONI VIDAL

AGENT "FIBROTUBO"
MATERIALS DE CONSTRUCCIO
SERVEI A DOMICILI

Tel. 66 06 88

SANEAMIENTO
CALEFACCION

Gabriel Oliver

INSTAL·LACIONS SANITARIES
CALEFACCIO
ENERGIA SOLAR

Exposició i Vendes: C/. Born, 2 - Tel. 66 06 52
Taller: Melià, 26 - Tel. 66 16 37 - L.LUCMAJOR

GRAN CAÇA DE CONILLS

Dins de les competicions patrocinades per l'Ajuntament de Lluçmajor, es va fer una caçada de competició amb cans eivissencs, en la qual hi havia premis per als tres primers classificats, segons el nombre de conills agafats i un premi per al que aconseguís el tant per cent més elevat tenint en compte el percentatge de conills agafats en relació als trobats.

Pel nombre de conills agafats el primer premi va ser per al Sr. Joan Garau amb 30 conills seguit dels Sr. Guillem Aulet i Miquel Munar (2n. premi). En el tercer premi hi hagué empat a càrrec dels grups formats pels Srs. Oliver-Ferretjans i Clar-Blai.

El primer i únic premi per al percentatge de conills agafats va ser també concedit al Sr. Joan Garau.

Entre noltros

NAIXEMENTS

- Mateu Llompart Barceló, fill de Bernat i Apolònia, nasqué dia 23/9
- Maria Elena Iglesias, Garcia, filla d'Angel i Francisca, nasqué dia 4/10
- Miquel Cañellas Merero, fill de Francesc i Leonor, nasqué dia 9/10
- Cristina Garau Gomila, filla de Bernat i Margalida, nasqué dia 7/10

MATRIMONIS

- Antoni Ventura Muñoz i Joana Jaume Sastre, es casaren a l'església de la Porciúncula dia 24/8
- Bartomeu Prohens Perelló i Margalida Monserrat Garau, es casaren a l'església de Sant Miquel dia 14/9
- Màxim Mir Grimalt i Joana Maria Ferrer Carbonell, es casaren al Santuari de Gràcia dia 29/9
- Francesc Ruíz Romero i Maria Teresa Navarro Font, es casaren a l'Església de la Lactància de s'Arenal, dia 29/9
- Gabriel Angel Bauzá Ripoll i Antònia Planas Clar, es casaren a l'església de Sant Bonaventura dia 6/10
- Jaume Catany Carbonell i Antònia de Pàdua Catany Puigserver, es casaren al Santuari de Gràcia, dia 5/10
- Isidre Calsina Cuñado i Llorença Rojas Jiménez, es casaren a la Parròquia de s'Arenal dia 12/10
- Manfred-Heinrich Mix i Helga-Maria Plachta, es casaren a l'església Parroquial de s'Arenal dia 4/6

- Sebastià Obrador Moyano i Carolina Solano Campos, es casaren a l'Església de Sant Bonaventura dia 12/10
- Gabriel Cabot Nicolau i Maria Trillo Arcos, es casaren al Jutjat de Pau dia 19/10

DEFUNCIONS

- Joan Ferrejans Güels, morí dia 30/9 als 78 anys
- Mateu Caldés Servera, morí dia 30/9 als 75 anys
- Miquel Coll Tomàs, morí dia 1/10 als 73 anys
- Gabriel Adrover Prohens, morí dia 1/10 als 76 anys
- Josep Manuel Peset Garcia, morí dia 5/10 als 5 anys
- Bernat Cerdà Mas, morí dia 6/10 als 82 anys
- Ramona Martínez López, morí dia 8/10 als 83 anys
- Jerònia Salvà Salvà, morí dia 13/10 als 76 anys
- Antònia Orvay Roig, morí dia 18/10 als 81 anys
- Gabriel Ramon Julià, morí dia 19/10 als 73 anys
- Ginès Vera Vivancos, morí dia 20 als 66 anys
- Francisca Tomàs Solivellas, morí dia 21/10 als 78 anys

**FOTO D'ESTUDI
REPÒRTATGES
FOTOGRAFIA INDUSTRIAL
I PUBLICITARIA**

*Carrer d'Es Vall, 21
Tel. 66 00 29*

Maderas
Ramon, s.a.

ALMACEN Y OFICINAS:
Ctra. Lluçmajor-Porreras, Km. 1
Teléfono 66 08 37
LLUCMAJOR (MALLORCA)

ALMACEN:
Cardenal Pou, 9 - Tel. 55 28 05
MANACOR

PERRUQUERIA
FINA

C/. D'es Vall, 49

CA'N MATIES

BAR - RESTAURANT

TAPES VARIADES
BERENARS

C/. Campos, 1 - LLUCMAJOR

AUTO ESCUELA

Rafael Fiol

LLUCMAJOR: Pescadors, 19 - Tel. 66 02 46
S'ARENAL: Pl. dels Nins, 3 - Tel. 26 43 51
PISTA DE PRACTIQUES: Telèfon 66 17 25

Sopa de lletres

A B F R I C O R N E T A
 S A L O N A Q C O I B E
 S I U A T U A L F N O C
 R T A R H H T R O M B O
 K A P P B G S C L D I N
 P I M A N D O L I N A A
 Q R O A N O F O X A S I
 C E R L E D M F J G O P
 R T T R U D E A B V H F
 L A T E P M O R T K M Y
 X B A C O R D I O H A S
 D C U Z K A O L P E T N

15 Instruments de música.

ENDEVINALLA.

Ballant ballant jo vaig néixer,
 per viure m'han de cremar;
 quan me pos a treballar,
 sa suada no me deixa.

RESTAURANT

GRAN VIA

NOCES - BANQUETS - COMUNIONS
 I BATEJOS

Informació: 66 03 17

JOIERIA - RELLOTGERIA
 COMPOSTURES

Born, 7 Tel. 66 02 75

Olegario

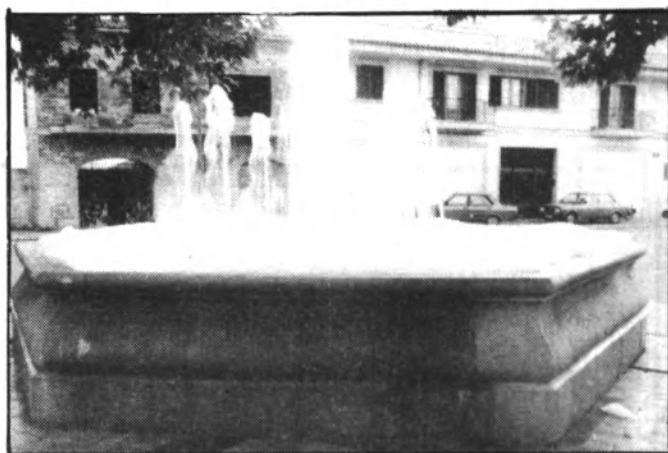
TROFEUS I GRAVATS
 ART. REGAL

SOLUCIO AL NUM. ANTERIOR.

Un caragol.

D U J I M R M D C O L L A Z N A
 M F T R D T A O F B N U A E L C
 O E V U T C R U D T C C S N V N
 N R O D T T T P H E O P A I G Y
 S R I S E V I L L A N O E R T U
 E E U S A L N Y N T J N M I O M
 R T F D E B C G A Q P S A L X M
 R J D F G H A U L E T I C I A
 A A N G R Y O T C G U V C G B H
 T N O F A M J Y E R E D T R B T
 P S M G F U S T E R U D R C O L
 O L E A R E S O P U N O B R T I
 C A R D E L L M A G A R C I A S
 O L E S E M L A G D E T E D I U
 P J T F I H U S R E D T I A T O
 T G I C B M C U G C J V E N Y S

Els llinatges dels pregoners de Fires de Lluçmajor.

P'es forat d'es moix

Cada any, per ses Fires, hem de suportar l'efecte d'un acte incivilitzat de mal gust com és que les aigües del Pas-seig facin sabonera.

Molt poc seny i molt poca gràcia té el creador o creadors d'aquesta obra.

Cristaleria Lluçmajor

Envidrat d'obres - Miralls - Vidres de Color - Decorats - Vidres en general

Ronda Migjorn, 105 - Teléf. 66 14 93 - LLUCMAJOR (Mallorca)

HAMBURGUESES
"PERROS"
"PINCHOS"
"PEPITOS"

NOVA DECORACIO
TERRASSA

Provin la
nostra
**CUINA RAPIDA
ÉS TROPI !...**

OBERT TOTS ELS DIES

SERVEI DE BEGUDES I MENJARS
DE QUALITAT A PREUS RAONABLES

Avinguda Carles V (Tel. 66 11 17) LLUCMAJOR

**APROFITI ELS PREUS DE
L'HIVERN 85**

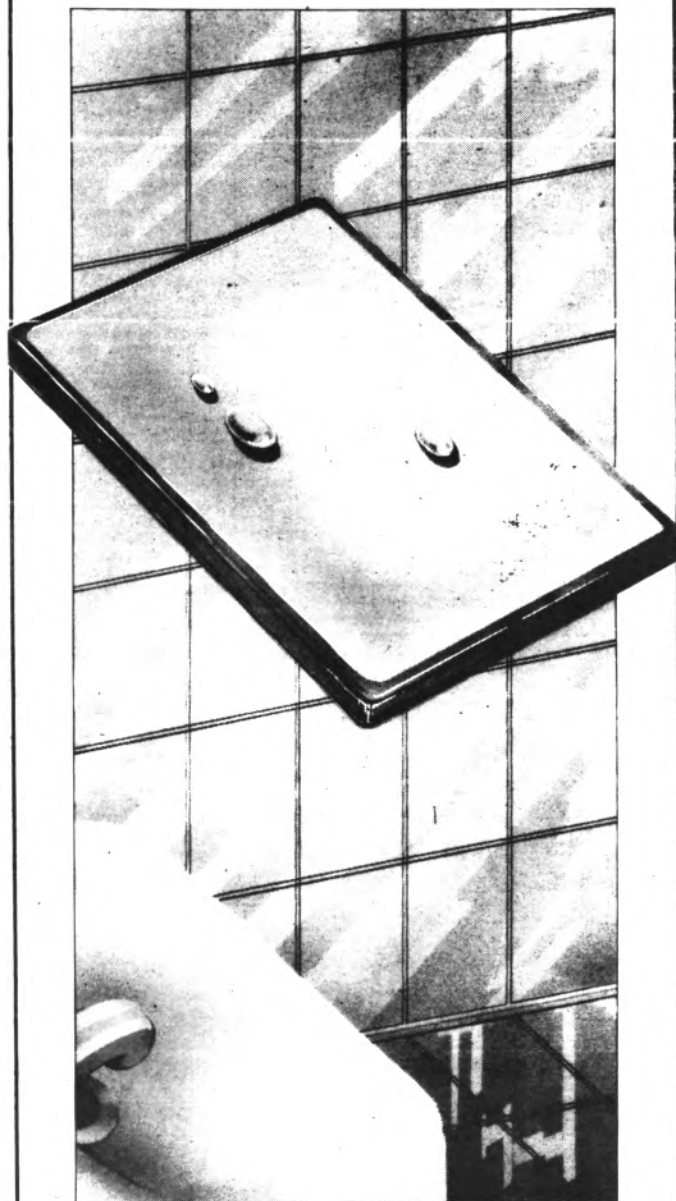
Madrid - anada i tornada - 9.355 pts.
Barcelona - anada i tornada - 5.180 pts.
Alacant - anada i tornada - 6.490 pts.
Granada - anada i tornada - 10.775 pts.
Sevilla - anada i tornada - 12.875 pts.

TOTS AQUESTS SERVEIS ELS TROBAREU A
"VIATGES XALOKI", SENSE CAP TIPUS DE
SUPLEMENT SOBRE EL PREU OFICIAL

C/. Maria Antònia Salvà, 38
Tel. 26 74 50 - 54 - 58

S'ARENAL

*Armonia y Calidad
a su "Servicio."*

Lisa y llanamente.

PREFAMA

Materiales de Construcción

Exposición en Palma:
C/ Archiduque Luis Salvador, 84
T. 25 16 31 - 29 29 97

Almacén:
Gran Via Asima, Manzana 17, Solar 14
Poligono Son Castelló, (La Victoria)
T. 29 40 04

Llucmajor:
C/ Pedro Roig, 29
T. 66 01 50 - 66 01 54

Arenal:
Carretera Militar, 522
T. 26 22 38

Cala d'Or:
Avda. Bienvenidos 17
Tel. 65 77 32

FORN *Ca'n Paco*

DE VENT

1/4 l. d'aigua
100 grs. de saïm
25 grs. de mantega (mantequilla)
150 grs. de farina de força
1 culleradeta de sal
4 ous

ELABORACIO: Es posa l'aigua, el saïm, la mantega i la sal a una olla al foc. Quan bull se li tira la farina i es remena sense aturar-se fins que està ben lligat. Es retira del foc i s'hi posen els ous d'en un en un i es remenen. La pasta ha de ser blaneta i amb una cullera damunt una llauna untada d'aoli es fan caramullets i llavors s'enforna, amb el forn ben calent.

FRITS

1/2 quilo de patates (puré)
3 ous
700 grs. de farina de força
1 ensaïmada crua
100 grs de llevadura
un poc de sifon

ELABORACIO: Se pasten tots aquests ingredients i amb el sifon se cerca el punt adequat (la pasta ha de ser bastant blana). Quan està ben estovat es fregeisen amb l'oli ben calent.

SI TE QUALQUE DUBTE TELEFONI A
CA'N PACO

LLUCMAJOR
C/. Major, 79 - Telèf. 66 09 45

Ca'n Paco II
C/. Cardenal Rosell, 48 - Tel. 66 12 52

Ca'n Pau Salvà

*BOTIGA: C/. Bisbe Taixaquet, 24

Tel. 66 01 04 - 66 02 55

**VEGI ELS AVANTATGES
DEL**

MSX-SYSTEM

**ORDENADORS DOMESTICS
PERSONALS I DE GESTIO**

**MSX PHILIPS SONY
CANON**